

Slovenski št. 1 čebelar

letnik CXVII – januar 2015

ISSN 0350-4697

Ocena pašne sezone 2014

**Neonikotinoidi usodno vplivajo
na prezimitev čebeljih družin**

Čebelji vosek v mojem čebelarstvu

**Slovensko
čebelarstvo odslej v
redni mesečni oddaji
TV Uživajmo.si!**

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in
13.00 - 17.00

02.01.15 zaprto

Trgovina je v januarju
ob sobotah ZAPRTA.

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO.**

*Vsem kupcem se zahvaljujemo za izkazano
zaupanje v preteklem letu.*

*Voščimo vam veliko zdravja, osebne sreče
in vas vabimo v našo trgovino
tudi v letu 2015.*

Naj med!

Kuhalnik voščin parni 2,5 kW, izoliran

NOVO

Olaščajte si delo
s kakovostno
napravo za
utapljanje satnic:

- moč: 140W
- 3-stopenjska
nastavitev
hitrosti utapljanja
- primeren za vse
vrste in debeline žic
- 3-letna garancija

LOGAR TRADE d.o.o., Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur

Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

Zaščitna oprema za
čebelarjenje

Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med

Pokrovčke s čebeljimi motivi

Stekleničke za propolis

Steklenice raznih oblik in velikosti

Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

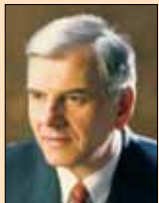
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrič s.p., Maribor

UVODNIK

Drage čebelarke in cenjeni čebelarji!

Začetek leta je čas društvenih občnih zborov, na katerih pregleđamo naše delo v minulem letu in načrtujemo dejavnosti v novem. Po značaju smo čebelarji po večini domoljubi, nesebični, delovni in odgovorni do okolja, kot so pravzaprav tudi naše čebele.

Čebelarstvo v prispodobni lahko primerjamo s čebeljo družino, zvezo pa s čebelnjakom. Če imata društvo in zveza primerno vodstvo (matico), potem ni skrbi, da ne bi bila uspešna. Če vodstvo ni uspešno ali je ostarelo, ga je treba brez milosti zamenjati, kot to storijo čebele.

Pomembno je, da so na čelu društev ljudje z vodilnimi sposobnostmi. V teh primerih se ni bati za članstvo, saj bodo čebelarji sledili zgledu vodstva, zato ne bo težav pri izvajanju načrtovanih nalog. Med temi morajo biti tudi izobraževanja, predvsem teoretična, ki so podkrepljena s praktičnimi delavnicami. V Sloveniji je nekaj zelo dobrih predavateljev, zato bi bilo prav, da nam ti predstavijo svoje znanje v okviru izobraževanja ČZS ali pa jih medse povabimo na svoje stroške. Skrb za gospodarno ravnanje z društveno lastnino in pridobivanje finančnih sredstev je stalnica vsakega društva. Hrane (medu) ne sme zmanjkati, prav tako pa ne sme zmanjkati niti članov, zato je ena izmed nalog tudi skrb za pridobivanje novih in vključevanje nečlanov. Program mora vključevati tudi čebelarske promocijske dejavnosti, od čebelarskih krožkov do sodelovanja s stojnicami na različnih prireditvah. Zelo pomembno je tudi druženje v okviru društva, saj s sproščenim pogovorom in veselim razpoloženjem utrjujemo medsebojno pomoč in spoštovanje ter zavzetost za izvajanje skupnih ciljev.

Kot je razvidno, je življenje društva zahtevno, vendar brez njega ne bi bilo uspešnega čebelarjenja. Slovenski čebelarji se tega dobro zavedamo, zato ni naključje, da v Sloveniji deluje več kot 200 čebelarskih društev. Delovanje vsa-

Fotografija na naslovnici: Januarja se v čebelji družini začne nov cikel zaleganja. Čebele krmilke so žerke nahranile z matičnim mlečkom.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Jožef Smrkolj:	1
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Doc. dr. Jasna Bertoncelj, doc. dr. Mojca Korošec in Tjaša Štaudohar: Prve analize slovenskega matičnega mlečka	3
Vlado Auguštin: Lastnosti čebeljega panja	5
Mag. Primož Hvala: Kako doseči višjo ceno medu?	7
Franc Šivic: Novice iz sveta	9
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Marko Borko: Zakaj paženje?	10
Janez Gregori: Čebelji vosek v mojem čebelarstvu	12
DELO ČEBELARJA	
Mag. Marko Hrastelj: Oskrba čebel v januarju	14
ČEBELJE PAŠE	
Jure Justinek: Ocena pašne sezone 2014	16
ZDRAVJE ČEBEL	
Dr. Maja Smodiš Škerl: Neonikotinoide usodno vplivajo na prezimitev čebeljih družin	17
Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.: S pozitivno energijo v novo leto!	18
Milan Meglič: Kdo nas zavaja?	19
ZGODOVINA ČEBELARSTVA	
Prof. dr. Andrej Šalehar: Pravila P. P. Glavarja za čebelarsko-vrtnarsko šolo na Lanspřezu iz leta 1781 (I. del)	20
ČEBELARSKI TURIZEM	22
PREDSTAVITEV ČEBELARJA	23
OBLETNICE	27
DOGODKI IN OBVESTILA	27
OBVESTILA ČZS	32
MALI OGLASI	37
V SPOMIN	40

INDEX

EDITORIAL	
Jožef Smrkolj:	1
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Jasna Bertoncelj, DSc, Mojca Korošec, DSc in Tjaša Štaudohar: The First Analysis of Slovenian Royal Jelly	3
Vlado Auguštin: Characteristics of a Beehive	5
Primož Hvala, MSc: How to Achieve a Higher price for Honey?	7
Franc Šivic: World News	9
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Marko Borko: Why Wrapping?	10
Janez Gregori: Beeswax in My Apiculture	12
BEEKEEPER'S WORK	
Marko Hrastelj, MSc: Handling Bees in January	14
HONEYBEE FORAGE	
Jure Justinek: Evaluation of Forage Season 2014	16
BEES' HEALTH	
Maja Smodiš Škerl, DSc: Neonicotinoids Fatally Influence the Overwintering of Beecolonies	17
Anita Vraničar Novak, DVM: With Positive Energy Into New Year!	18
Milan Meglič: Who is Deceiving us?	19
HISTORY OF BEEKEEPING	
Prof. dr. Andrej Šalehar, DSc: The Rules of P. P. Glavar For Beekeeping-Gardening School on Lanspřez From 1781 (Part I)	20
ČEBELARSKI TURIZEM	22
PRESENTATION OF A BEEKEEPER	23
ANNIVERSARIES	27
NEWS AND EVENTS	27
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	32
SMALL ADS	37
IN MEMORIAM	40

kega društva zahteva veliko dela, tega pa čebelarji opravljamo izključno prostovoljno in z veliko ljubeznijo. Naše plačilo je v zadovoljstvu, da so čebele zdrave, da je društvo v okolju prepoznavno in spoštovano, predvsem pa, da imamo zadovoljne in delovne člane, s katerimi se vsaj enkrat na leto poveselimo na občnem zboru. Najprizadevnejše člane pa je seveda treba tudi nagraditi s priznanji ali odličji.

Za dobro delo v čebelarstvih, ki skupaj sestavljamo ČZS, je bilo že v preteklosti nagrajenih ali odlikovanih veliko čebelarjev. Lani je ČZS prejela visoko priznanje predsednika Republike Slovenije – srebrni red za zasluge. Tudi sam sem prejel spoštljivo odlikovanje Državnega sveta RS

– plaketo za prostovoljno delo v čebelarstvu, saj sem bil kar 36 let v vodstvu ČD Zagorje, v tem obdobju pa je društvo povečalo število svojih članov z nekaj več kot 30 na več kot 110. Zgradili smo lep, velik čebelarški dom in v njegovi okolici uredili Valvasorjevo čebelarstvo učno pot z društvenim čebelnjakom.

Dragi čebelarji in drage čebelarke, stopamo v novo leto, zato se zavežimo, da bomo tudi v prihodnje izpolnjevali naše poslanstvo, ki se izraža v ljubezni do naših čebelic, dejavnem sodelovanju v društvu in strpnosti. Ena izmed največjih želja vseh čebelarjev pa je, da bi bilo novo čebelarstvo leto uspešno ter da bi bili zdravi in srečni v krogu naših najdražjih.

Jožef Smrkolj

Univerzitetni klinični center Ljubljana podpira projekt Dan slovenske hrane

UKC Ljubljana je s 7.700 zaposlenimi ena izmed največjih organizacij v naši državi. Naše storitve potrebuje več kot 1.200.000 ljudi na leto, to pa nas uvršča med največje bolnišnice v Evropski uniji. Poleg zagotavljanja zdravja posameznikom, ki se spopadajo z najhujšo življenjsko stisko – boleznijo, je naše poslanstvo tudi v razvoju zdravstvenih tehnologij in s tem tudi v ozaveščanju prebivalstva o zdravih življenjskih slogih. Še kako se zavedamo pomembnosti uživanja zdrave hrane in zdravega prehranjevanja, saj oboje občutno prispeva k boljšemu zdravju in s tem k večjemu zadovoljstvu družbe in njenih

posameznikov. Zavedamo se tudi, da lahko k zdravi hrani in zdravemu načinu prehranjevanja največ prispevajo prav pridelki in izdelki iz domačega okolja. **Tudi zato smo se v minulih letih dejavno vključili v akcijo priprave tradicionalnega slovenskega zajtrka, podpiramo pa tudi akcije ob Dnevu slovenske hrane. Čebelarška zveza Slovenije je motor teh dejavnosti in UKC Ljubljana ji pri tem z veseljem in s ponosom pomaga.** Simon Vrhunec, direktor UKC Ljubljana

Ocvrt file postrvi z medom

Po veselem decembru je dobro, če želodcu privoščimo nekaj preprostega, po sestavinah skoraj postnega, vendar še vedno slovesnega. Zelo prikladen je večji ocvrt file sulca, zlatovčice, jezerske postrvi, šarenke, smuča ali drugih sladkovodnih roparic.

Priprava:

Ribo (brez koščic, vendar s kožo) nasolimo in pokapamo z nekaj kapljicami limonovega soka, saj bo ta pomagal, da file, ki naj ne bo predebel, pri obračanju in serviranju ne bo razpadel – ta namreč nima več kosti, ki bi meso držale skupaj. Po približno 10 minutah ga čim bolj osušimo in povaljamo v ostri beli ali še bolje v ajdovi moki. Fileje na hitro ocvremo na ne prevročem olju, pri tem pa pazimo, da se ne izsušijo preveč (kot usnjen podplat). Na toplem krožniku jih prelijemo s tremi žličkami tople medene polivke. Kot priloga se k ribjim filejem odlično poda ajdova kaša z jurčki ali kuhana mešana zelenjava z maslom. Pa še na kozarček polsladkega vina ne pozabite. Medeno polivko pripravimo iz dveh delov akacijevga medu in enega dela vode, po prelitju pa bo file sočnejši (lahko popravi tudi kuharjevo napako preveč dolgotrajnega cvrtja), okus akacijevga medu pa ne prevlada, če ne želite, da vam riba še enkrat zaplava. V medu.

Prispeval Sandi Marolt

Foto: Sandi Marolt

Prve analize slovenskega matičnega mlečka

Jasna Bertoncelj*, jasna.bertoncelj@bf.uni-lj.si, Mojca Korošec**, mojca.korosec@bf.uni-lj.si, in Tjaša Štadohar, tinchy_88@hotmail.com

Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani smo se leta 2012 v okviru magistrskega dela prvič lotili raziskave slovenskega matičnega mlečka. Ker pri nas doslej ni bila izvedena še nobena raziskava matičnega mlečka, kemijske lastnosti tega pridelka naše kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*) niso znane. Z raziskavo svežih vzorcev matičnega mlečka smo želeli karakterizirati ta čebelji pridelek. Ob pomoči slovenskih čebelarjev pridelovalcev matičnega mlečka smo zbrali 18 vzorcev matičnega mlečka, pridelanega na različnih območjih Slovenije. Namen raziskave je bil s kemijsko analizo določiti parametre kakovosti tega čebeljega pridelka. Poleg vzorcev slovenskega matičnega mlečka smo analizirali tudi tri vzorce tujega izvora.

Matični mleček je izloček žlez čebel dojlj, s katerim te hranijo matične ličinke, matice in zelo mlade čebelje in trotovske ličinke. Je gosto tekoč, z značilnim vonjem in okusom. Zaradi neraztopljenih zrn različnih velikosti je pogosto nehomogen (zrnast, peškast). Barva matičnega mlečka je belkasta do blede rumena, po dolgotrajnejšem skladiščenju pa potemni (v slamnato rumeno). Vonj je po kislem, po čebeljem vosku, lahko neprijeten (po hlevu, po živali). Okus matičnega mlečka je kisel, pogosto nekoliko sladek, v ustih lahko daje oster, pekoč občutek.

Sestava matičnega mlečka je dokaj kompleksna. Kemijsko je sestavljen iz vode (60–70 %), beljakovin (9–18 %), ogljikovih hidratov (10–18 %), maščob (3–8 %) ter manjših količin prostih aminokislin, mineralnih snovi, vitaminov in fenolnih spojin. Poznavanje sestave matičnega mlečka je pomembno tako za določanje standardne sestave kot tudi za oceno kakovosti in preverjanje pristnosti (Ramadan in Al-Ghamdi, 2012; Sabatini in sod., 2009). Najpogosteje uporabljena merila kakovosti in pristnosti matičnega mlečka so sestava sladkorjev, vsebnost vode, vsebnost beljakovin ter vsebnost 10-hidroksi-2-decenojske kisline (10-HDA). Ta maščobna kislina je značilna samo za matični mleček, zato je pomemben parameter kakovosti in pristnosti (Sabatini in sod., 2009; Wytrychowski in sod., 2013).

Standardno sestavo in parametre kakovosti matičnega mlečka je do zdaj določilo samo pet držav, in sicer Švica, Bolgarija, Brazilija, Urugvaj in Japon-

ska. S standardizacijo matičnega mlečka se intenzivno ukvarja tudi Mednarodna komisija za med (angl. *International Honey Commission*) (Sabatini in sod., 2009). Določitev standardne sestave matičnega mlečka je pomembna za nadzor nad tržiščem in za zaščito porabnika. V obdobju od leta 2010–2013 je Evropska komisija v okviru 7. okvirnega programa financirala tri leta trajajoč projekt Apifresh, katerega cilji so bili med drugim razvoj evropskih standardov kakovosti za matični mleček, določitev standardnih analitskih metod ter določitev standardne metodologije za nadzor nad ponarejenostjo matičnega mlečka (<http://www.apifresh.eu>).

Poleg nekaterih kemijskih parametrov je pomembno merilo kakovosti matičnega mlečka tudi njegova svežost. Če ni skladiščen pravilno, se matični mleček lahko pokvari in izgubi svojo kakovost (Bogdanov, 2011). Star, neprimerno shranjen matični mleček, postane rjave barve in ima okus po žarkem (Ramadan in Al-Ghamdi, 2011). Takoj po odvzemu je treba matični mleček shraniti v temnem prostoru pri temperaturi od 0–5 °C. V takšnih razmerah ohrani svojo kakovost približno šest mesecev. Bogdanov navaja, da samo skladiščenje matičnega mlečka v zamrznjeni obliki prepreči razgradnjo biološko aktivnih proteinov, zato naj bi bil matični mleček takoj po odvzemu shranjen pri temperaturi –18 °C ali liofiliziran. Proces sušenja z liofilizacijo najbolje ohrani prvotne značilnosti matičnega mlečka, ohranijo se hlapne spojine, termolabilne komponente pa se ne poškodujejo. Zamrzovanje matičnega mlečka podaljša njegovo obstojnost, zato ga v takšni obliki lahko skladiščimo dve do tri leta,

Foto: Silvo Božičko

* Doc. dr., Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

** Doc. dr., Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

ne da bi se zmanjšala njegova kakovost (Bogdanov, 2011). Neprimerno skladiščenje matičnega mlečka lahko povzroči različne spremembe viskoznosti, kislosti, vsebnosti posameznih sestavin in encimske aktivnosti ter vodi v razgradnjo biološko aktivnih spojin, kot so bioaktivni proteini in 10-HDA. Vsebnost osnovnih sestavin matičnega mlečka je dokaj stabilna, vendar njegova sestava ni najprimernejše merilo za ugotavljanje njegove svežosti, saj vsebnost posameznih komponent lahko variira (Sabatini in sod., 2009). Kot parametri za določanje svežosti matičnega mlečka so primernejši aktivnost encima glukoza-oksidaža, vsebnost furozina (nastane v procesu porjavenja), vsebnost prostih aminokislin in spremembe njihove koncentracije med skladiščenjem.

Ker je pridelava matičnega mlečka zelo zamudna in draga, je ponarejanje tega čebeljega pridelka pogosto, to pa je resna grožnja njegovi kakovosti. Zaradi vse večjega povpraševanja po matičnem mlečku je zelo razširjena zloraba cenenih sirupov in/ali beljakovin za povečanje proizvodnje tega čebeljega proizvoda in zmanjšanje stroškov. Matičnemu mlečku dodajajo tudi koruzni škrob, kvas, jogurt, jajčni beljak, kondenzirano mleko z dodatkom propolisa, nezrele banane in vodo. Ta čebelji pridelek lahko vsebuje tudi primesi medu, to pa lahko povzroči večjo vsebnost sladkorjev in nižje vrednosti drugih kemijskih parametrov. Za ugotovitev morebitne po-tvorjenosti matičnega mlečka poleg osnovnih kemijskih parametrov uporabljajo tudi določitev kompleksnih sladkorjev ter analizo stabilnih izotopov, zlasti določanje razmerja med izotopi ogljika (Ramadan in Al-Ghamdi, 2011; Wytrychowski in sod., 2013).

Matični mleček sodi zaradi številnih pozitivnih lastnosti v skupino funkcionalnih živil. Zelo razširjena je njegova uporaba v prehranskih dopolnilih. Nekateri biološki in terapevtski vplivi uživanja matičnega mlečka so že bili potrjeni, vendar kemijska sestava, predvsem pa biološko aktivne snovi tega čebeljega pridelka, še ni v celoti znana. Matični mleček zaradi vsebnosti aktivnih proteinov, prostih maščobnih kislin, predvsem 10-HDA, in fenolnih spojin učinkuje antibakterijsko, antioksidativno in antitumorsko, zato mu pripisujejo številne pozitivne lastnosti (Ramadan in Al-Ghamdi, 2011; Oršolić, 2013). Kljub temu bo treba z novimi raziskavami (in vitro, s poskusi na živalih in s kliničnimi raziskavami) dokazati pozitiven vpliv matičnega mlečka in njegovih sestavin, predvsem na ljudi. Tudi EFSA (Evropska agencija za varnost hrane) za zdaj za matični mleček še ni dovolila uporabe zdravstvenih trditvev, češ da je sestava tega čebeljega pridelka lahko zelo variabilna, posledica tega pa so lahko velike razlike v biološki aktivnosti. Poleg tega za predlagane zdravstvene trditve še ni dovolj utemeljenih znanstvenih dokazov.

V okviru raziskave na Biotehniški fakulteti smo želeli določiti osnovno sestavo in parametre kakovosti slovenskega matičnega mlečka. Analizirali smo vsebnost vode, vrednost pH, vsebnost prostih ti-trabilnih kislin, vsebnost maščob, vsebnost beljakovin in vsebnost 10-hidroksi-2-decenojske kisline (10-HDA). V Preglednici 1 so predstavljeni rezultati analiz, podani so povprečne vrednosti in območja analiziranih parametrov. Za primerjavo so dodani še rezultati analiz treh vzorcev matičnega mlečka tujega izvora (dva iz Kitajske in eden iz Bolgarije) in standar-

Preglednica 1: Povprečne vrednosti in osnovni statistični parametri za analizirane vzorce svežega matičnega mlečka slovenskega in tujega izvora

Parameter	Izvor MM	Statistični parameter			Orientacijske vrednosti (Sabatini in sod., 2009)
		n	$\bar{X} \pm SD$	$x_{min} - x_{max}$	
vsebnost vode (g/100 g)	Slovenija	18	64,8 ± 1,2	62,0-66,7	60-70
	tujina	3	60,4 ± 0,3	60,0-60,5	
vsebnost pepela (g/100 g)	Slovenija	18	1,07 ± 0,08	0,94-1,23	0,8-3,0
	tujina	3	1,17 ± 0,06	1,11-1,23	
vrednost pH	Slovenija	18	4,3 ± 0,1	4,08-4,48	3,4-4,5
	tujina	3	4,1 ± 0,01	4,05-4,06	
kislost (ml 0,1 N NaOH/g)	Slovenija	18	3,90 ± 0,29	3,27-4,46	3,0-6,0
	tujina	3	3,0 ± 0,26	2,71-3,20	
vsebnost beljakovin (g/100 g)	Slovenija	18	12,6 ± 0,5	11,6-13,6	9-18
	tujina	3	14,7 ± 0,2	14,56-14,96	
vsebnost maščob (g/100 g)	Slovenija	18	5,14 ± 0,51	4,44-6,19	3-8
	tujina	3	3,30 ± 0,18	3,08-3,44	
vsebnost 10-HDA (g/100 g)	Slovenija	18	2,77 ± 0,25	2,32-3,21	> 1,4
	tujina	3	1,72 ± 0,08	1,65-1,81	

n: število vzorcev, \bar{X} : povprečna vrednost, SD: standardni odklon, x_{min} : minimalna vrednost, x_{max} : maksimalna vrednost

dne vrednosti sestave svežega matičnega mlečka, kot so jih predlagali Sabatini in sod. (2009). Vse analizirane parametre smo statistično obdelali z različnimi metodami.

Glede na dobljene rezultate so vsi vzorci iz Slovenije ustrezali postavljenim standardom kakovosti svežega matičnega mlečka (Sabatini in sod., 2009). Vzorci slovenskega matičnega mlečka vsebujejo v primerjavi z vzorci tujega izvora statistično značilno več vode, maščob in 10-hidroksi-2-decenojske kisline (10-HDA) ter manj beljakovin. Vsebnost 10-hidroksi-2-decenojske kisline, spojine, ki jo vsebuje samo matični mleček, je bila v vseh analiziranih vzorcih večja od predpisane spodnje meje. Vzorci slovenskega matičnega mlečka so je v primerjavi z vzorci tujega izvora vsebovali povprečno za 61 % več. Ugotovili smo, da so rezultati analiz slovenskega matičnega mlečka primerljivi z rezultati tujih avtorjev, večje razlike so le v vsebnosti maščob. Rezultati multivariatne analize so pokazali, da se analizirani vzorci slovenskega matičnega mlečka dobro ločijo od analiziranih vzorcev tujega izvora.

Ker svež slovenski matični mleček vsebuje statistično značilno več vode, maščob in 10-hidroksi-2-decenojske kisline ter manj beljakovin, bi lahko te parametre uporabili za določanje kakovosti in pristnosti slovenskega matičnega mlečka, s tem pa bi omogočili tudi preverjanje matičnega mlečka tujega izvora na slovenskem tržišču.

Sklep

Rezultati analiziranih parametrov so temelj za določanje standardne sestave slovenskega matičnega mlečka. Za potrditev rezultatov začetnih analiz matič-

nega mlečka bi bilo treba nadaljevati kemijske analize večjega števila vzorcev tega čebeljega proizvoda tako iz Slovenije kot tudi iz tujine. Smiselno bi bilo razširiti raziskave tudi na skladiščen matični mleček (liofiliziran, zamrznjen). Za potrditev biološke učinkovitosti matičnega mlečka pa bi bile potrebne primerne klinične raziskave.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem pridelovalcem matičnega mlečka, ki so nam za raziskavo podarili vzorce tega čebeljega pridelka. Ob tem se za pomoč pri pridobivanju kontaktnih podatkov čebelarjev zahvaljujemo tudi Čebelarški zvezi Slovenije. ■

Viri:

- Bogdanov, S. (2011): The royal jelly book: Royal jelly and bee brood: harvest, composition, quality. V: The royal jelly book, 1: 1–13.
- Oršolič, N. (2013): Učinkovitost biološki aktivnih sestavnica matične mlječi: Analiza i standardizacija. Arhiv za higijenu rada i toksikologiju, 64: 445–461.
- Ramadan, F. M., Al-Ghamdi, A. (2013): Bioactive compounds and health-promoting properties of royal jelly: A review. Journal of Functional Foods, 4, 1: 39–52.
- Sabatini, G. A., Marcuzzan, L. G., Caboni, F. M., Bogdanov, S., Bicuido de Almeida-Muradian, L. (2009): Quality and standardisation of royal jelly. Journal of ApiProduct and ApiMedical Science, 1, 1: 16–21.
- Štaudohar, T. (2014): Karakterizacija slovenskega matičnega mlečka. Magistrsko delo, Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo: 62 str.
- Wytrychowski, M., Chenavas, Gaëlle, D., Casabianca, H., Batteau, M., Guibert, S., Brion, B. (2013): Physicochemical characterisation of French royal jelly: Comparison with commercial royal jellies and royal jellies produced through artificial bee-feeding. Journal of Food Composition and Analysis, 29, 2: 126–133.

Lastnosti čebeljega panja

Vlado Augustin*, vlado.augustin@czs.si

Med starimi ljudstvi so bili po gojenju čebel znani še posebej Slovani. Velikanska prostranstva gozdov, polna medovitih dreves, so omogočala idealne razmere za življenje čebel, katerih pridelke so naši predniki že tedaj uporabljali za sladkanje svojega vsakdana. Čebelarstvo je sčasoma postajala dejavnost, s katero so se ukvarjala številna plemena starih Slovanov. Zato smo zdajšnji slovanski narodi, Slovenci pa še posebej, tradicionalno vezani na čebelarstvo, čebele in čebelje pridelke.

Ker imamo Slovenci čebelarstvo v genih, ni presenetljivo, da vsak večji kraj poleg cerkve in kozolca krasi tudi kak čebelnjak. Kljub temu da je čebelarstvo kot dejavnost privlačno za ljudi različnih poklicev, spolov in starosti, pa obstaja pri delu s čebelami omejitveni dejavnik, imenovan alergija na čebelji pik. Ljudje, ki so alergični na čebelji pik, se ne smejo ukvarjati s čebelarstvom, ker s tem izpostavljajo svoje zdravje preveliki nevarnosti. Pred začetkom dela s čebelami je zato priporočljivo obiskati čebelarški tečaj, delavnico ali šolo za čebelarje začetnike oziroma prebrati katero izmed številnih čebelarških knjig. S tem bodo začetni-

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

ki pridobili vsaj nekaj temeljnih informacij, ki jim bodo koristile pri praktičnem delu s čebelami.

Najpomembnejša odločitev pri čebelarstvu je odločitev o tem, s kakšnim panjem bomo čebelarili. Kakšne lastnosti mora imeti dober panj, je že pred davnimi leti napisal naš veliki čebelarški učitelj Anton Janša. V knjigi *Popolni nauk o čebelarstvu* Janša glede lastnosti panja svetuje: *Prostor v panju se mora dati zvečati ali zmanjšati, primerno številu čebel. Več čebel potrebuje večji, manj čebel manjši prostor. Če se število čebel skrči, se mora dati tudi prostor v panju zmanjšati, nasprotno pa zvečati, kadar se čebele pomnože.*

Za čebele je dober vsak panj, če jim vse leto omogoča ugoden razvoj in počutje. Za čebelarja je panj delovno sredstvo, ki mora najprej omogočati primeren razvoj in počutje čebel v vsem letu, nato uporabo vseh spretnosti in znanj, ki jih je človek usvojil v svojem razvoju in razvoju čebelarstva od davnin do danes, končno pa mora čebelarju z najboljšo tehnologijo omogočati tudi kar največji pridelek s čim manj stroški in vložene delo na enoto pridelka. Večina naših starejših čebelarjev je odrasla s panjem, ki ga skrajšano imenujemo AŽ-panj in je najpogostejši prav v Sloveniji. Vendar zdaj večina domačih in tujih čebelarških strokovnjakov priporoča nakladne panje. Dokazano je, da s takšnimi panji vzredimo močnejše čebelje družine, ki prinesejo več medu.

Pred izbiro panja moramo temeljito premisliti o njegovih dobrih in slabih lastnostih ter možnostih, ki nam jih ponuja. Pri tem moramo upoštevati, v kakšnem podnebnju čebelarimo in kakšne so pašne razmere v okolju, kjer bomo čebelarili. Pri izbiri panja je prav tako zelo pomembno, ali bomo čebelarili na enem kraju ali bomo čebele prevažali na različne paše. Vse to je namreč odločilno za tehnologijo, ki jo nameravamo izvajati pri oskrbi čebeljih družin, konec koncev pa tudi za uspeh čebelarjenja. Pred izbiro čebeljega panja se moramo dobro seznaniti z biologijo čebele. Upoštevati je treba, da čebele lahko živijo v različno velikih prostorih, tako po višini in širini kot dolžini. Ne glede na velikost naseljenega prostora čebele svoje gnezdo vedno gradijo pod stropom, tako da je na vrhu med, pod njim cvetni prah in pod njim prostor, ki je napolnjen z zalego in v katerem je pozimi zimska gruča. Površine s hrano in čebeljo zalego so vedno kompaktne in povezane v celoto, nameščene na skupaj zgrajenem satju.

Prav tako se mora vsak dober čebelar zavedati, da je čebelja družina biološka celota in da so njeni člani med seboj v določenem razmerju. Znano je, da se čebelja družina kot celota odziva na spremembe v svojem okolju: če nima hrane, strada celotna družina, ob pojavu nevarnosti se na grozljivo odzove celotna družina ipd. Čebelji panj mora biti zaradi tega skonstruiran tako, da čebelar s svojim delom

Foto: Miljan Kosi

Panj po vzoru Janševega panja z naklado. Hrani ga Čebelarški muzej v Radovljici, inventarna številka 283.

ne vznemiri vseh čebel. Prav tako je treba upoštevati, da se število čebel v družini med letom spremeni. Tako je pozimi in zgodaj spomladi v njej približno 10.000 čebel ali celo manj, na vrhuncu razvoja pa jih je lahko tudi več kot 60.000. Prav zaradi tega mora biti panj dovolj velik in udoben za življenje in razvoj čebelje družine, zaloge hrane in oskrbo zalege. Omogočati mora, da njegov prostor poljubno zmanjšamo ali povečamo. Takšne lastnosti panja so posebej pomembne v obdobju spomladanskega razvoja, rojenja ter nabiranja in zorenja nektarja. Matica mora imeti dovolj prostora za zaleganje, kajti kolikor večja je površina zalege, toliko več možnosti je, da se bo čebelja družina razvila do optimalne moči.

V panju mora biti konstrukcijsko zagotovljen potreben pravi odmik med posameznimi sati in sestavnimi deli panja. Pravilo odmika oziroma čebeljega prostora je že leta 1850 definiral ameriški čebelar L. L. Langstroth. Ugotovil je, da prostor, manjši od četrte palca ali 6,4 mm, čebele napolnijo s propolisom, v prostoru, večjem od treh osmin palca ali 9,5 mm, pa čebele potegnjejo satje. Na podlagi tega pravila je skonstruiral čebelji panj s premičnim okvirom. Če konstrukcija panja ne upošteva odmika, je takšen panj nefunkcionalen. Čebelji panj mora biti narejen čim bolj preprosto, poleg tega pa mora biti praktičen za delo s čebelami. Posamezni sestavni deli morajo biti lahko razstavljivi in sestavljivi, tako da pri tem ne mečkamo čebel. Med deli panja ne sme biti prepaha, prav tako pa panj tudi ne sme prepuščati vode. Medišče mora biti narejeno posebej, tako da ga je mogoče preprosto odstraniti. Če se pojavi potreba, mora panj omogočati umetno hranjenje čebel, bodisi s sladkorno raztopino bodisi s pogačo.

Panj mora biti narejen tako, da je žrelo mogoče odpirati ali zapirati oziroma prilagajati velikost odprtine. To je še posebej pomembno v obdobju poletne vročine. Kadar čebelja družina nima možnosti hladiti

zalege, se množica čebel zbere na žrelu in oblikuje brado, to pa je znak slabega zračenja panja. Dovolj je samo nekaj minut prekinjenega zračnega toka za ohlajanje panjev in že se lahko zgodi katastrofa. Prav tako ima žrelo pomembno vlogo pozimi, saj skozenj v panj vdira hladen in suh zrak ter zamenjuje zrak, ki je nasičen z vodno paro in ogljikovim dioksidom.

Če smo se odločili, da bomo čebelje družine prevažali na različne paše, mora biti panj primeren za natovarjanje na prevozno sredstvo in raztovarjanje z njega. Med prevozi na oddaljene paše morata biti zagotovljena tako ustrezno zračenje, kadar so žrela panjev zaprta, kot tudi prostor, v katerega se čebele lahko umaknejo.

V naravi čebele za svoje bivališče najraje uporabijo drevesno duplo. Glede na to je logično, da tudi

za izdelavo čebeljih panjev izberemo les. Priporočljivo je, da je les mehak, saj je takšnega najlažje obdelovati. Za izdelavo panjev najpogosteje uporabljamo smrekov, lipov ali topolov les. Les za panje mora biti brez grč, saj te lahko pozneje izpadejo, vsak del panja pa mora biti po rasti pravilno izbran in obrnjen. Skratka, panj mora biti izdelan iz materiala, ki zagotavlja dolgoletno uporabo in varuje čebeljo družino pred hitrimi vremenskimi spremembami.

Po navadi začnemo čebelariti s tremi do petimi čebeljimi družinami, pozneje pa čebelarstvo po želji širimo v skladu s pridobljenim znanjem in izkušnjami. Zavedajmo se, da je panj čebelarjevo orodje. V njem mora čebelar v čim krajšem času in s čim manj truda opraviti vsa potrebna opravila. Če bo to orodje dobro, ob trudu in dobrem znanju ne bodo izostali niti rezultati dela. ■

Kako doseči višjo ceno medu?

Primož Hvala*, hvalaprimoz@gmail.com

V prodaji in poslu je tako kot na drugih življenjskih področjih treba imeti cilj. Če imamo pravi in motivirajoč cilj, potem bomo našli tudi pot. Ali kot je lepo predstavil poklicni čebelar g. Tomaž Šauperl: »Izračunal sem, koliko evrov moram dobiti za kilogram medu, da lahko družina preživi, in ugotovil, da nam s prodajo trgovcem to ne bo nikoli uspelo. Potem sem si za cilj postavil toliko in toliko evrov za kilogram medu, zato zdaj iščem načine, kako to doseči in preseči.« Tak pristop je pravilen – **ne razmišljajmo, kako bomo prodali med (za vsako ceno), temveč kako bomo kilogram medu prodali po čim višji ceni, ki bo našemu čebelarstvu omogočila preživetje.**

Prvo in poglavitno vprašanje mora biti, zakaj bi porabnik za naš med plačal 5 evrov več kot za neki drug med? Zakaj, kdaj in kateri porabnik je pripravljen plačati več? Hitro ugotovimo, da moramo biti predvsem **drugačni**. Iščimo načine drugačnosti. Drugačnost je lahko v embalaži, oznakah, logotipu ..., v vsem vizualnem na kozarcu našega medu. Če smo vizualno enaki, bo porabnik težje plačal več za naš med. Naslednji način je, da **širimo svojo ponudbo pridelkov in izdelkov, pestrost okusov in vrst medu**. Če imamo večjo ponudbo, **več vrst medu**, več različnih embalaž in pakiranj, imamo tudi več priložnosti za doseganje višje cene. Pri tem si zapomnimo tudi trgovski trik: trgovci na svoje police vedno postavijo

en izdelek v družini po občutno višji ceni (seveda pod pogojem, da gre za izdelek, ki dosega višjo ceno). Ne zaradi tega, da bi prodali velike količine prav tega izdelka, temveč zato, da so cene preostalih izdelkov v družini za porabnike »sprejemljivejše«.

Višjo ceno dosegamo tudi z izdelki, v katerih je med samo dodatek oziroma ni nosilna sestavina. **Razmišljajmo torej o izdelkih iz medu.** Tudi pri teh lahko za kilogram medu dosežemo veliko višjo ceno. Slišali smo primer, da je zaslužek pri medenem likerju višji, pri medici še višji, pri peneči medici pa še višji. In verjetno to tudi ni zadnja možnost. Torej je diferenciacija s pestrostjo izdelkov gotovo priložnost za doseganje višje cene.

Ena izmed možnosti je tudi vključevanje v sheme kakovosti, med katere sodi tudi Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Seveda pa je na vas, da to našo prednost preprosto in jasno predstavite porabnikom. V tem je izziv, kajti Slovenci dojemamo vsak med, ki je pridobljen v Sloveniji, za slovenskega. Zdaj je naša naloga, da porabniku pojasnimo, **v čem je naš med z zaščiteno geografsko označbo** drugačen od medu, ki te oznake nima. Pri tem je pomembna vsaka izrečena beseda, zato je koristi oznake za porabnika dobro znati naštetih tudi sredi noči. Zelo pomaga tudi aktivnost na terenu. Ali, kot je omenil g. Marko Cesar, obiski šol, vrtcev, dogodkov, sejmov. Če vsak član opravi 40 takšnih obiskov na leto, jih skupaj naredimo več kot 10.000.

* Mag.

Naslednja diferenciacija je lahko naša zgodba o načinu pridelave, domači pridelavi, prenosu čebelarstva z dedka na očeta in pozneje na sina, pa tudi naša mikrolokacija s slikami čebelnjakov na naših travnikih ... Dodana vrednost za porabnika je lahko naš podpis, naše osebno jamstvo za kakovost, lahko so izjave zadovoljnih uporabnikov, lahko so izjave znanih oseb, ki kupujejo naš med ...

Ko razmišljamo, kako prodati med po višji ceni, ne pozabimo na moč »problemov«. Če imajo ljudje problem ali bolečino, so pripravljeni na takojšnjo akcijo, zato je manj problematična tudi višja cena. Informacije, da je polovica medu razprodanega, da je medu zelo malo, da je malo kakovostnega medu ..., vplivajo na porabnika tako, da se bo prej odločil za nakup, tudi po višji ceni. Pri tem poudarjam, da moramo biti pri posredovanju teh informacij pazljivi, saj bomo porabnika, ki se počuti zavedenega, le s težavo obdržali, slab glas pa bo hitro razširil tudi med svoje prijatelje, znance, sosede.

Vedno moramo razmišljati, **kje lahko dobimo porabnike, ki so pripravljeni plačati več**. Slišali smo veliko primerov (Nemčija, Ukrajina, Švica ...), da so porabniki za Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo pripravljeni plačati višjo ceno. Zanimiva je tudi prodaja na določenih lokacijah,

npr. v središču mesta. Kdo so obiskovalci središča mesta in zakaj bi mogoče kupili med? Med drugimi so to turisti, za katere je to lep spominček, darilce domačim, prijateljem. Turisti tudi ne bodo kupovali medu v velikih kozarcih, temveč v manjših. Če 100 g medu vlični embalaži z lokalno zgodbico ponujamo po 3 evre, bomo za kilogram iztržili 30 evrov.

Kako odgovoriti, kadar slišimo, da je naš med predrag? Prvo vprašanje na tako trditev mora biti: »V primerjavi s čim je predrag?« Ali njegovo ceno primerjate s ceno medu neznanega izvora? Ali imate v mislih primerjavo z medom nepreverjene kakovosti ali z medom nepreverjene pridelave? Ali tudi za 5 evrov cenejši med veste, kje in kako je bil pridelan? Ali ste toliko bogati, da si lahko privoščite med nepreverjene kakovosti? Kupci naj vam vedno povedo, v primerjavi s čim naj bi bil vaš med predrag, saj boste potem znali argumentirati njegovo ceno. Pri vrednosti, s katero ovrednotimo svoj med, moramo vztrajati in jo tudi argumentirati.

Pomembno je, da verjamemo v vrednost svojega medu. Zelo je pomembno, da so vsi, ki so vključeni v projekt SMGO, prepričani o kakovosti in vrednosti medu. **Če bomo sami sebi nižali ceno, bomo izgubili porabnika**. Tako kot je neverjetno, da je

Vtisi s sejma MOS v Celju

Foto: Tanja Magalč

Kaj reči o zadnjem MOS-u? Presenečen in zadovoljen. Presenečen nad odzivom čebelarjev, ki so se kljub temu, da je to obrtno-podjetniški sejem, v tako velikem številu udeležili dneva, ki je bil namenjen shemam višje kakovosti. Prepričan sem, da tisti udeleženci, ki o vstopu v sistem Slovenski med z geografsko označbo še razmišljajo in ki so se udeležili posveta, predstavitev dobrih praks in predavanja, že pripravljajo vse potrebno za vključitev. V enem dopoldnevu so namreč lahko pridobili prav vse informacije o tem, kaj je certifikat Slovenski med z geografsko označbo, kako se vključiti vanj, kako uspešno prodajati tako označen med in kako to počnejo kolegi čebelarji, ki ta certifikat že imajo.

Zadovoljen sem bil z lepo urejenim, velikim in pravilno umeščenim razstavnim prostorom ČZS, saj je ta že brez čebelarjev ponudnikov pritegnil pogled prav vsakega obiskovalca. In teh je bilo vsaj v soboto, ko sem bil na stojnici sam, res zelo veliko. Zadovoljen sem tudi s tem, da nam je vsem, ki smo na kakršen koli način prek medijev ali drugače oza-veščali javnost o lanskih težavah v čebelarstvu, uspelo to posredovati tudi porabnikom. Prav vsak, ki se je ustavil ob stojnici, na kateri sem prodajal in v pokušino ponujal pridelke, je sočustvoval s čebelarji in nam v prihodnjem letu želel boljšo letino.

Na sejmih ljudje načelno ne kupujejo kilogramskih kozarcev medu, a tokrat so kupovali tudi po 6 kilogramov, samo da bodo imeli čez zimo domač slovenski med. Nihče ni prav dosti komentiral cen, zato ne razumem tistih kolegov čebelarjev, ki so pridobili certifikat, ki zagotavljajo in se trudijo za kakovost, da na istem sejmu, na isti stojnici med še vedno razprodajajo po 6 ali 7 EUR, saj s tem razvrednotijo svoje delo in povzročajo zmedo med kupci.

Hvala seveda ČZS za povabilo, Zadrugi za razvoj čebelarstva in Agenciji VERUS pa za pomoč pri dekoraciji sejemskega prostora, promocijskih aktivnostih, degustacijah in pripravi predstavitev dobre prakse.

Tomaž Šauperl

mogoče med pri čebelarju na domu kupiti ceneje kot v trgovini. S tem si delamo škodo, ki je ne bomo mogli hitro popraviti. Če porabnik ne opazi razlike med medom, kupljenim v hipermarketu, medom, kupljenim na kmetiji, in Slovenskim medom z zaščiteno geografsko označbo, smo opleli.

Slovensko, domače, naravno, preverjena pridelava, tradicija, čebelar iz roda v rod ... so atributi, ki bodo imeli vedno večjo težo. Poplava cenениh izdel-

kov, afere zaradi kakovosti hrane, vedno večja skrb za zdravje, vedno hitrejši ritem, vedno večja odtujenost mest od narave ... vse to povečuje vrednost Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo. Ali bomo to izrabili za doseganje večje vrednosti medu in višjih cen, je odvisno predvsem od članov združenja. Ali kot je omenil g. Cesar: »*Sem mali čebelar. Delam s srcem. Sam moram poskrbeti za promocijo svojega medu.*«

Novice iz sveta

Nemčija

Čebelarški inštitut LAVES svari čebelarje pred nevarnostjo, ki jo lahko povzroča uporaba na novo registriranega sredstva za zatiranje varoj, imenovanega MAQS. Gre za trakove, narejene iz posebnega gela z dodatkom mravljinčne kisline, in zavite v ovoj, ki prepušča hlape te kisline. Nemški čebelarji so MAQS prvič uporabili lansko poletje, toda na splošno razočaranje so se pojavili neljubi zapleti, saj so nekatere čebelje družine med zdravljenjem celo odmrle. Vzroki teh težav niso znani. Dr. Ritter domneva, da čebelarji niso natančno upoštevali vseh navodil, priloženih novemu zdravilu, ter da so nekateri trakovom pred vstavljanjem v panj odstranili ovoj. Škoda je bila zlasti velika, če so čebelarji položili trakove med dve plodiščni nakladi. Očitno je bil izvor hlapov mravljinčne kisline v tem primeru preblizu zalege. Proizvajalec tega novega sredstva za zatiranje varoj za škodo ne prevzema nikakršne odgovornosti, ker domneva, da se čebelarji niso držali vseh navodil v drobnem tisku, priloženem embalaži. Kdo je zares naredil napako, nihče ne ve natančno. Strokovnjaki inštituta LAVES za zdaj samo opozarjajo čebelarje, naj bodo previdni pri uporabi MAQS-a, prav tako pa tudi, naj ga najprej preizkusijo na manjšem številu čebeljih družin ter

takoj posredujejo, če opazijo pri čebelah pretirano razburjenje. Priporočajo, naj bodo žrela panjev med delovanjem kisline široko odprta, hkrati pa odsvetujejo uporabo tega sredstva v listovnih panjih, med katere spada tudi naš »žnideršič«. **Franc Šivic**

Vir: Internet - informacija čebelarškega inštituta LAVES (Celle) z dne 24. 6. 2014.

Belgija

Čebelarji v tej državi ugotavljajo, da zaradi mile zime (2013/2014) matice sploh niso prenehale zalegati, zato so se varoje v toplih pomladnih mesecih razvijale veliko hitreje kot po navadi. Ob tem je treba povedati, da so čebelarji prek uradne mreže distributerjev kupili zelo majhno količino priporočenih zdravil, med njimi predvsem ekološki thymovar in tista, ki naj bi jih uporabljali samo v najnujnejših primerih (apistan in apivar). Tiste prodajalce, ki so na črno prodajali različne vrste zdravil, so inšpekcijske službe registrirale in bodo kaznovani. Največjo skrb pa vzbuja dejstvo, da čebelarji nimajo na voljo sredstev, ki bi bila dovolj učinkovita. Tako so thymovar, apistan in apivar pri zatiranju varoj občutno manj učinkoviti, kot so v začetku njihove uporabe obljubljali proizvajalci in prodajalci teh sredstev. Kdor pri poletnem zatiranju varoj ni bil dovolj pazljiv, ga lahko skrbi prihodnost njegovih čebel. Zdaj ostaja samo še zimsko zatiranje, ki ga ne bi smel opustiti noben čebelar. **Franc Šivic**

Vir: Bruneau, E. (2014): Varroase, rien ne va plus. Abeilles&Cie, september-oktober, str. 10.

Nemčija

Tudi v Nemčiji je bilo lani veliko dežja. Tako se je zgodilo, da lastniki češnjevih in drugih sadnih nasadov niso mogli pobrati češenj niti nekaterega drugega sadja, zato je to ostalo na drevesih. Tam so ga našle čebele in v panje marljivo nosile sadni sok. Čebelar Alexander Geis iz Hunsrückja je nekega dne v mediščih svojih panjev začuden opazil temno rdeč med,

Nameščanje trakov MAQS z zaščitnimi rokavicami. Nekateri čebelarji so pomotoma odstranili ovoj.

Foto: Internet

Foto: Internet

Med iz sadnega soka

kakršnega ni videl še nikoli. Šele ko so ga delavci iz bližnjega nasada opozorili, da so češnje polne čebel, ki kakor ptiči pridno sesajo sladke plodove, je ugotovil, od kod nenadoma polno satje. Toda on ni bil edini, podoben pojav so opazili tudi nekateri drugi nemški čebelarji. Seveda se je takoj pojavilo kar nekaj vprašanj, na primer:

- ali je tak med dovoljeno prodajati,
- ali ga čebelar lahko ponudi kupcem v kozarcih Nemške čebelarске zveze,
- kako naj ga čebelarji deklarirajo,
- koliko časa je med z deležem sadnega soka sploh uporaben?

Dr. Alfred Schulz na ta vprašanja odgovarja, da takšnega medu ni dovoljeno prodajati, prepovedano pa ga je tudi označevati kot »med iz sadnega soka«. Čebele ga občasno rade nabirajo, posebej če v naravi ni nektarne ali manove paše. Seveda pa ga lahko čebelar uporabi za prehrano v domačem gospodinjstvu.

Franc Šivic

Vir: Brockmann, G. (2014): Kirschen in Nachbars Garten. Imkerfreund, št. 9, str. 24.

Argentina

Ta latinskoameriška država se po desetih letih znova spopada s hudo finančno in ekonomsko krizo. V letu 2014 so uradno predvidevali 45-odstotno inflacijo, na črnem trgu pa je argentinski peso v primerjavi z ameriškim dolarjem izgubil kar 90 odstotkov vrednosti. Inflacija je zlasti hudo udarila po tistih gospodarskih panogah, ki iz tujine uvažajo surovine in končne izdelke, to pa bo povzročilo propad številnih podjetij. Težave ima tudi argentinsko čebelarstvo. Od januarja do avgusta lani so čebelarji izvozili skoraj 44.000 ton medu po povprečni ceni 3,70 ameriškega dolarja za kilogram. Kar 67 odstotkov medu so izvozili v ZDA, samo 11 odstotkov pa v Nemčijo. Preostale evropske države so pokupile zanemarljive količine argentinskega medu, ker je zanje zaradi nižje cene privlačnejše kitajsko blago.

Med zadnjo zimo, ki se je v Južni Ameriki končala 21. septembra, je bilo zaradi obilnega deževja in posledic el niña poplavljenega kar polovica območja province Buenos Aires. Prav v tej provinci pa je 1,3 milijona čebeljih panjev, torej polovica vseh argentinskih čebeljih družin. Kot ocenjujejo, je bilo zaradi visokih vod uničenih približno 250.000 panjev. Ker čebelarji dolgo časa niso mogli priti do številnih stojišč, marsikje niso mogli izvesti spomladanskega zatiranja varoj, to pa bo gotovo vplivalo na zdravje njihovih čebeljih družin. Ker je zemlja dobro namočena, so razmere za rast medovitih rastlin in za dobro medenje ugodne. Pri nas v Evropi se začčenja zima, v Argentini pa prve izdatne paše. ■

Franc Šivic

Vir: Graham, J. M. (2014): Argentina. American Bee Journal, št. 11, november, str. 1173.

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Zakaj paženje?

Nekaj čebelarjev iz različnih delov Slovenije smo prosili, da nam odgovorijo na nekaj vprašanj o paženju čebeljih družin, torej o nameščanju izolacijskih oblog za dodatno zavarovanje čebel pred mrazom, prepihom in vlago. Odgovarjali so na vprašanja:

1. Ali pazite čebelje panje?
2. Zakaj?
3. Kdaj jih zapažite in kdaj zaščito odstranite?
4. S čim jih zapažite (s katerim materialom)?
5. Kako paženje po vašem mnenju vpliva na čebelje družine?

Branko Obranič – Šalka vas

Panje pazim, saj čebele tako porabijo manj hrane, zato so njihovi želodčki manj obremenjeni. Zapažim jih v drugi polovici decembra, tik pred sublimiranjem z oksalno kislino. Pažni material odstranim konec aprila ali v začetku maja, ko se v naravi otopli, po navadi pred cvetenjem sadnega drevja. Zapažim tako, da na vratca pritrdim polo časopisnega papirja in 4 cm debelo penasto gumo. Časopisni papir uporabim zaradi sublimiranja oksalne kisline. Vrata panja so na stežaj odprta. Pažni material tudi prepu-

šča vlago, ki nastaja v notranjosti panja zaradi zvišana temperatura, ko začne matica v gnezdu čebelje družine zalegati jajčeca.

Anton Žnidaršič – Podlož

Da, pazim zato, da ostaja temperatura v panju stabilnejša, da je poraba energije manjša in da se v panju nabere manj kondenza. Panje zapažim glede na zunanjo temperaturo in veter, po navadi v drugi polovici decembra. Pažni material navadno odstranim aprila. Za paženje uporabljam peno purpen, včasih pa sem pažil z več plastmi lepenke, ki bolje vpija vlago.

Ivan Sopotnik – Zagorje

AŽ-panje pazim z enim izvodom časnika Delo in s 5 cm debelo penasto gumo, in sicer okoli božiča, ko opravim zimsko zatiranje varoj s kapanjem oksalne kisline. Papir menjam po potrebi, pažni material pa v celoti odstranim v začetku maja. Paženje je potrebno samo v obdobju, ko začne matica znova zalegati. V LR-panjih dam en izvod časnika na krmilnik, tako da ni prepaha, papir pa spomladi večkrat menjam. Odstranim ga v začetku maja.

Gregor Bregar – Radeče

Čebele pazim vsako leto. Že kar nekaj časa pa se mi poraja vprašanje, zakaj jih je sploh treba paziti, še posebej v milih in mokrih zimah, kakršne so zadnja leta. Čebele bi se morale v naravi same zavarovati oziroma prezimiti brez dodatne človekove pomoči. Seveda, če so močne in zdrave. Da pomagamo oslabeledim ali celo bolnim čebeljim družinam, je verjetno povsem nesmiselno, saj s tem samo podaljšujemo njihovo agonijo in bolezensko stanje oz. poskrbimo za to, da oslabeledne okužijo še druge družine. Paženje je bolj kot ne neka nenapisana čebelarstva tradicija. Drugo je, če bi bile zime dolge in ostre (od -10 do -20 °C). Vse tako kaže, da so bile izgube v letu 2014 strahotne. Verjetno prihodnjo sezono ne bom več pažil – kar bo preživelo, bo preživelo ...

Doslej sem panje zapažil takoj po jesenski uporabi oksalne kisline, pažni material pa sem odstranjeval čim bolj pozno spomladi, ko so bile čebele že precej živalne. Tudi pri tem se pojavlja vprašanje »kdaž?«. Zaradi kondenza je precej navlažen tako papir kot tudi penasta guma. Oboje sicer zamenjujem, vendar to ni to. Pazim praviloma z navadnim časopisnim papirjem, na kakršnem sta natisnjena npr. Delo in Nedeljski. Za ta namen ne uporabljam barvnih reklam na svetlečem papirju, saj so barve močne (morda celo strupene), papir pa ni vpojen. Penasto gumo uporabim kot dodaten izolator in zato, da je vse skupaj bolj trdno oz. pokri-

Foto: Franjo Podržnik

to. Skoraj bi si upal trditi, da paženje ne vpliva na ugodno prezimljenje čebel, saj to ni naravno, je prisiljeno in je zraslo v naših glavah.

Klavdijo Babič – Gračišče

Pri nakladnih panjih pustim mrežice na podnicah odprte vse leto. Če so družine dovolj močne in nakrmljene, jim mraz ne škodi. Tako dobijo dovolj svežega zraka, v panjih se ne nabira vlaga, ki čebelam škoduje bolj kot mraz. Spomladi se družine normalno razvijejo. Tudi pri AŽ-panjih ne hitim s paženjem. Počakam do ohladitve, in ko so družine brez zalege, hkrati izvedem zimsko zatiranje varoj in paženje panjev. Panji ostanejo zapaženi praviloma do začetka cvetenja akacije. Kadar se pojavi hiter spomladanski razvoj in siljenje družin k rojenju, pa opažam odstranim prej.

Za paženje uporabljam lepenko, ovito v časopisni papir. Časopisni papir dobro vpija vlago, je zračen in vedno pri roki. S prehitrim paženjem bi jeseni zgolj podaljšal zaleganje matic. Zimske čebele bi po nepotrebnem porabljele energijo in hrano za vzrejo jesenskih čebel, od katerih nimamo veliko koristi. V takšni zalegi se tudi po nepotrebnem razmnožujejo varoje. S paženjem preprečim prepah in s tem propoliziranje mrežic. Opažam, da paženje pomaga predvsem družinam z manjšim številom čebel, saj na ta način zmanjšam prostor ogrevanja, spomladi pa se hitreje razvijajo.

Jakob Madjar – Murska Sobota

Zazimitev ali paženje je res poglavje zase. Zato naj opišem, kako tej stvari strežemo v Prekmurju. Če so vsa poletna in jesenska opravila do neke mere uspešno opravljena, so družine močne in zdrave. Takih družin ne zazimujem prezgodaj, saj vsi čebelarji dobro vemo, da matica zalega še v pozno jesen, če je v panju zaradi zapaženja toplo. Take pozno izležene čebele niso dosti vredne za zimo, z intenzivnim zaleganjem pa se množijo tudi varoje. Pozno jeseni

pažim zato, ker so čebele že v pradavnini, ko so prebivale še duplih dreves, imele celoten prostor ograjen, tako da v njem ni bilo prepaha in vrat. Ne tako kot zdaj, ko posegamo v njihovo življenje.

Za paženje uporabim dve poli valovite lepenke, tesno obrezani na velikost panja in odprte lopute na vratcih. V panju se hitro pojavi kondenz, vendar lepenka diha. Če je to potrebno, posebej pazim, da ni prepaha, saj je prepah velika nevarnost za čebele. Nekje po 15. januarju, ko se na našem območju v panjih pojavi novo življenje, dodam med dve lepenki časopi-

sni papir. Za AŽ-panje sta zaradi velikosti najustreznejša časnika Večer in Slovenske novice. Ko je v panju zalega, čebele potrebujejo več toplote in takrat jim pri-skočim na pomoč. Lepenko in časopis uporabljam zato, ker je ta material najbolj ekološki. Ko se navla-žita, vržem vse skupaj v zabojnik za papir in namestim novo lepenko in nov časopis! Nekdaj sem uporabljal penasto gumo, a z njo nisem bil zadovoljen, kajti ko se enkrat zmoči, se zasmradi in se težko posuši, pa tudi na videz postane grda, če jo uporabljamo dalj časa. ■

Čebelji vosek v mojem čebelarstvu

Janez Gregori, janez.gregori@gmail.com

Do čebeljega voska sem imel vedno nekakšen osebni odnos, saj sta me privlačila njegov vonj in prijeten otip, ne nazadnje pa tudi misel, koliko čebel je moralo »sodelovati«, da je nastal majhen košček te snovi! Včasih so rekli, da je vosek čebelarjevo zlato. Pri ceni, ki jo dosega dandanes, ko je kilogram voska enakovreden kilogramu medu, o tem skoraj ni več mogoče govoriti. Sam pa nanj še vedno gledam po starem, zato ne zavržem nobene mrvice tega čebeljega proizvoda.

Včasih beremo navodila, da je treba preveč staro satje, tako imenovane podplate, preprosto zavreči. Sam ne zavržem nobenega satja, saj ga stalno obnavljam, tako da nikoli ne doseže stanja podplato.

Pred veliko leti smo pri prekuhanju satja uporabljali stiskalnico, v katere košu je bila nameščena primerno velika vreča iz jute. Vanjo smo vlivali vroče, v vodi prekuhanе voščine, potem pa smo jo z vijakom stiskali, da se je iz nje izcedilo čim več voska. Pozneje sem kupil električno napravo z možnostjo stiskanja. Pa ne vem, ali je bila tako slaba pločevina ali pa sem bil jaz premočan, saj se je obod na vrhu skrivil in je vse skupaj postalo neuporabno! Kupil sem tudi napravo, ki deluje na paro. Ker me je zanimala njena učinkovitost, sem voščine, ki sem jih po opravljenem postopku vzel iz naprave, še enkrat prekuhal in dal v takrat še delujočo električno napravo s stiskanjem – in pridobil še približno 30 odstotkov voska. To pa je za Gorenjca ...

Za moje čebelarstvo, ki obsega od 30 do 40 čebeljih družin, zdaj zadošča sončni talilnik, v katerega lahko namestim tri sate AŽ-mere. Ker je dovolj globok, sem ob vsaki strani vzdolžno namestil približno 4 cm visoko letvico, tako da so sate, ki so nameščeni vanj, dvignjeni. Ko sate na soncu pade na

dno, odstranim prazne satnike in namestim nove tri, in če je prostor, še naslednje tri. Ko satnike odstranim, vse satje premešam in razprostem po celotni površini talilnika. Naslednji dan ga prepustim soncu in vosek se temeljito izcedi. Zbrani vosek nato z dovolj vode stalim v posodi iz nerjaveče pločevine, da se morebitne primesi ob počasnem ohlajanju usedejo na dno. Kar jih ostane na spodnji strani zlato rumenega hleba voska, jih postrgam z nožem.

Satnice že skoraj tri desetletja izdelujem sam. K temu so me spodbudila zlasti številna vprašanja o uporabi kemičnih sredstev za zdravljenje nesrečne varoze. Že od osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je varoza pojavila pri nas, so nekateri čebelarji iskali naravna sredstva za zatiranje varoj in pridružil sem se jim tudi sam. V svojem čebelarstvu že več kot 15 let uporabljam izključno samo doma pridelan vosek in ne uporabljam nikakršnih kemičnih sredstev. Ženske si za kozmetične potrebe rade same izdelujejo različna mazila na podlagi čebeljega voska. Rad jim ga dam, saj vem, da gotovo ne vsebuje nikakršnih ostankov kemičnih sredstev.

Stiskalnico za vlivanje satnic sem moral takrat kupiti v Nemčiji, zdaj pa jo je v večjih čebelarskih trgovinah mogoče kupiti tudi pri nas. Bistvo naprave je, da se v kalupu skozi podstavek zgornje in spodnje vtisne plošče pretaka voda, ki ju hladi, tako da vlivanje satnic poteka hitro. Vtisni plošči sta iz belega silikonskega kavčuka, ločilo, ki pri klasičnih napravah preprečuje prijemanje satnic, pa ni potrebno. Če ga že uporabim, je to mešanica vode in medu, saj tako satnice dobijo še mikavnejši vonj.

Ob nakupu stiskalnice se je bilo treba odločiti za velikost kalupa oziroma odtisnih plošč. Odločil sem se

Lep vosek je mikaven že na pogled!

Vlivanje satnic v domači kuhinji

za velikost 420 x 270 mm: ko vlito satnico prerežem na pol, dobim dve ravno prav veliki satnici za nizke LR-naklade, kakršne uporabljam zlasti za medišča, preostale velikosti pa lahko prilagodim glede na potrebe.

Izdelovanja satnic se po navadi lotimo proti koncu marca ali v začetku aprila, delo pa poteka kar v domači kuhinji, kjer je vse potrebno, predvsem štedilnik in tekoča voda. Delo je postalo že nekakšen čebelarški obred, saj mi prideta pomagat še dva čebelarstva tovariša in vsak ve, kaj mora poprijeti. Ob čebelarški debati, seveda. Na štedilniku je večja posoda z vročim staljenim voskom, ki ga z zajemalko prelivamo v manjšo visoko posodo, nameščeno v vroči vodni kopeli, to je v večji posodi z električnim ogrevanjem, kakršne uporabljamo pri vkuhavanju sadja. Tako vosek ves čas ohranja primerno temperaturo približno 80 °C.

Z manjšo zajemalko, zadostno za eno satnico, vosek vlivamo na zadnjo tretjino vtisne plošče, ki jo nato, ne prehitro, stisnemo z zgornjo, da lahko odvečni vosek pri sprednjem robu steče v podstavljeno korito z vodo. S stiskom počakamo še kakih deset sekund, medtem obrežemo sprednji rob iztečenega voska, nato pa vzamemo satnico ven. Če se nekdo osredotoči samo na vlivanje satnic, ne da bi po kuhinji opravljal še drugo delo, jih lahko naredi tudi več kot 60 na uro. Satnice sproti krojimo na zelene velikosti.

In za tisti dan ostane le še ena naloga: počistiti kuhinjo!

Prednost doma narejenih satnic je večplastna, najpomembnejše pa je, da so narejene iz lastnega voska. Če jih zmanjka, jih pač še nekaj narediš. Vlite satnice so navadno debelejše od valjanih, vendar to ni moteče, saj vosek ostaja pri hiši. So bolj trde, in če so hladne, lahko pri nepredvidnem ravnanju počijo, v mrazu se pa dobredno razbijejo kot šipa – a takrat tako nimamo opravka z njimi. Ker so trde, se v panju ne krivijo in ne povesijo, čebele se hitro lotijo graditve celic in jih tudi lepo izdelajo.

Satnike večjih dimenzij žičim, tistih za nizke naklade pa ne. Njihovi satniki imajo spodaj dve ozki letvici, ki sta toliko razmaknjeni, da skozi potisnem satnico, jo vtaknem v žlebič nosilne letvice in zalijem s tekočim voskom.

Ker imam svoje satnice, me ne obremenjuje razmišljanje o tem, koliko stanejo in kje jih bom dobil. Če je s satom kar koli narobe, ga preprosto dam v sončni talilnik, zvečer pa v satnik vstavim novo satnico. Satje zelo pogosto obnavljam, zato se v mediščih le izjemoma znajde kak sat, ki je že bil zaležen.

Ob zdajšnji vse večji grožnji hude gnilobe mora čebelar zanesljivo vedeti, kakšen vosek ima, že ob najmanjšem sumu pa je treba ves vosek najprej razkužiti. To storimo preprosto tako, da ga damo v emajliran lonec ali v lonec iz nerjaveče pločevine (brez vode!) in ga pol ure segrevamo pri približno 125 °C.

Doma izdelane satnice so čebelarju v veliko zadovoljstvo – če jih rad dela pa še toliko bolj! ■

Marko Hrastelj – Ženje, marko.hrastelj@gmail.com

Oskrba čebel v januarju

Uvodna predstavitev

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji! Naj vam ob začetku pisanja letošnjih mesečnih prispevkov zaželim veliko sreče in uspeha v letu 2015. Vsem želim, da bi bilo leto po čebelarški plati uspešnejše od prejšnjega, v katerem nas je doletelo kar nekaj nevšečnosti, od katastrofalne letine, hude napadenosti z varojami, velike škode zaradi kostanjeve šiškarice in težav pri poletno-jesenskem krmljenju do pojava malega panjskega hrošča v Italiji.

Naj se na kratko predstavim. Rojen sem leta 1978 v Brežicah. Živim v vasi Ženje v okolici Krškega. Čebele sem občudoval že kot majhen otrok, predvsem pri svojih poznejših mentorjih, stricu Ivanu in sosedu Janku Gabriču, a vedno z veliko mero spoštovanja in od daleč. Osnovno šolo sem obiskoval v Leskovcu pri Krškem, kjer je kot mentorica čebelarskega krožka delovala ga. Danica Zalokar. Kot član krožka sem se večkrat udeležil državnih tekmovanj mladih čebelarjev. Po vpisu na Gimnazijo Brežice sem moral čebelarstvo postaviti na stranski tir, a želja je ostala. S privarčevanim denarjem od štipendije sem leta 1995 kupil dve čebelji družini, leto pozneje pa sem postal tudi član ČD Krško in ČZS. Moje čebelarjenje je postalo zahtevnejše po vpisu na Oddelek za agronomijo Biotehniške fakultete leta 1997, saj so za čebele ostali predvsem konci tedna. Diplomiral sem leta 2002 in nato pri dr. Poklukarju vpisal še magistrirj. Žal nama načrtov zaradi njegove smrti leta 2004 ni uspelo urediti. Leta 2004 sem se kot v. d. strokovnega vodje PRO za leto dni zaposlil na ČZS. V tem obdobju so bili

V panje z nezavarovanimi vhodi lahko pridejo »na obisk« miši ali rovke.

med pomembnejšimi projekti registracija čebeljakov in pašni redi. Leta 2006 sem se kot učitelj strokovnih predmetov in praktičnega pouka zaposlil na Kmetijski šoli Grm Novo mesto (zdaj Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma), kjer po svojih močeh skrbim tudi za poljedelstvo in čebelarstvo na šoli. V tem obdobju sem magistriral pri dr. Janku Božiču, izvedel več tečajev za začetnike in priprav na NPK, v obdobju od leta 2006–2010 sem predsedoval RČZ Petra Pavla Glavarja itd. Doma in v službi skrbim za več kot 200 čebeljih družin. Način dela pri teh družinah bom opisal v prihodnjih mesecih, že zdaj pa naj povem, da bom pozornost namenil predvsem oskrbi čebel za izrabo paš, značilnih za subpanonsko vzhodno Slovenijo (poudarek bo na cvetlični, akacijevi, lipovi in kostanjevi paši ter v ustreznih letih še na hojevi paši). Poleg tega bom v prispevek vključil še krajše poglavje z naslovom Drugačen pogled, v katerem bom opisoval dogodke oz. doživetja, za katere mislim, da v drugi luči prikažejo nekatere dokaj samoumevne stvari.

Če je pri čebelah vse v redu, jih pustimo pri miru

Navadno se januarja v čebelji družini začne nov cikel zaleganja. V tem obdobju potrebujejo predvsem mir, vendar to ne pomeni, da jih ne opazujemo. To počnemo brez nepotrebnih posegov v panje. Ob prihodu k čebelam najprej na bradah pogledamo, ali je kje kaj nenavadnega. Pozorni bodimo na panje, na katerih žrelih opazimo veliko mrtvic. Hitro pogledamo, ali je družina še živa (če je družina odmrta, žrelo zapremo in ob primernem času čim prej pospravimo satje). Ob obisku čebel tudi preverimo, ali so na stojišču vsi panji (in tudi čebele v njih). Zadnja leta se namreč čedalje pogosteje pojavljajo kraje čebel, še posebej v letih, ko je prezimovanje čebel slabše.

Če smo čebele (pre)malo krmili, lahko najdemo družine že precej lačne. Kako vemo, da je družina lačna? Preverimo stanje na tehtnici, pri nakladnih panjih lahko panje na zadnji strani potežkamo, pri AŽ-panjih pa z baterijsko svetilko posvetimo po satih, da vidimo, ali je na njih še kaj pokritih zalog. Lačnim družinam dodamo rezervne sate hrane. Če teh nimamo, jim moramo hrano dodati v drugačni obliki, bodisi da jim pokladamo med bodisi da jim dodamo sladkorno raztopino ali pogačo. To niso najboljše načini, vsekakor pa so boljši, kot da pustimo čebele umreti od lakote.

Natančno strojno polnjenje medu je lahko izziv tako za čebelarja kot tudi za dijake pri praktičnem pouku.

Ob morebitnem snegu in otoplivitvah pred čebelnjakom posujemo seneni drobir ali odmečemo sneg. Vsak izletni dan brez pripravljene površine pred panji nam vzame 3–5 odstotkov čebel, ki namesto v panjih končajo v snegu. Če sneg leži dolgo časa, zmanjka hrane pticam, zato jo začnejo iskati tudi okoli čebel. Po navodilih iz prejšnjih let sam največkrat okoli čebel obesim stare, neuporabne zgoščenke (CD-je), saj te z odboji svetlobe odganjajo večino ptic, ptičje hišice pa postavljam drugod, ne pri čebelah.

Januar je mesec, v katerem se čebelarji ukvarjamo s (samo)izobraževanjem, udeležimo se letne konference svojega čebelarskega društva, pakiramo čebelje pridelke in izdelke iz njih ter pripravljamo repromaterial za novo čebelarsko leto. Preberemo sate ter izločimo neprimerno satje in ga prekuhamo v vosek. Za sezono si pripravimo vsaj 40 odstotkov novih satnikov (tretjina menjave satja plus roji in narejenci). Ob sončnih dneh se lahko lotimo tudi obnove oziroma barvanja panjev in čebelnjakov. Na pametnih telefonih in računalnikih se prijavimo v e-Čebelarja. Za novo čebelarsko sezono pripravimo načrt dela po mesecih s potrebnimi po materialu, delovni sili itd. ter preračunamo, koliko časa bomo porabili za posamezno opravilo. Sam si ob takšnem načrtovanju največkrat napišem tudi največje napake minulega leta, da jih v novi čebelarski sezoni ne bi ponavljal. Za napredek v čebelarstvu je po mojem mnenju zelo koristno, če čebelar krivdo za večino napak pripiše samemu sebi. Nihče namreč ne naredi vsega prav ...

Kdor tega še ni storil, lahko ob lepem vremenu še vedno zatira varoje z oksalno kislino. Ob tem moramo biti pozorni na morebitne napovedi nizkih temperatur, saj čebelje telo po zatiranju potrebuje nekaj časa za obnovo.

Ker je za dobro čebelarsko sezono zelo pomembno, da čebelar opravila izvaja pravočasno, moramo poskrbeti, da v sezono vstopimo zdravi in spočiti. To nikakor ni samo po sebi umevno, temveč moramo za svoje dobro psihofizično stanje tudi skrbeti.

Kozarec za slovenski med in skupna nalepka sta velik kapital slovenskega čebelarstva.

Za spodbudo v letu 2015 po zelo slabi čebelarski sezoni 2014 pa še tale poučna anekdota. Leta 2004 sem med delom na Čebelarskem centru imel možnost poslušati g. Pavla Zdešarja pri snemanju napovedi medjenja. Gozdna paša se je začeljena in g. Zdešar je želel spodbuditi prevaževalce, da bi prepeljali čebele na hojevo pašo. Zelo skrbno je posnel napoved in jo nato poslušal na odzivniku. Meni se je zdela napoved povsem v redu, g. Zdešar pa ni bil zadovoljen, zato jo je posnel še enkrat. »Pavle, kaj pa je bilo narobe s prejšnjim posnetkom?« sem ga vprašal. »Ni vseboval dovolj **zanosa!**« mi je povsem resno odgovoril Pavle Zdešar.

Drugačen pogled

Približno pred dvema letoma sem bil tik pred naročilom svojih lastnih nalepk za med. Ko sva s tiskarjem pregledovala določene podrobnosti, je bil po naključju v prostoru tudi sodelavec Tone Pezdirc, sicer dolgoletni enolog v KZ Metlika ter vrhunski poznavalec vinarstva. Po končanem pogovoru s tiskarjem je prišel do mene in me vprašal, kaj me moti pri nalepkah. Pokazal sem mu zgornji del nalepke in prevoj na kozarcu za slovenski med. Nekaj časa je zamišljeno opazoval kozarec in me vprašal, ali vsi uporabljamo enake nalepke. Odgovoril sem mu, da vnaprej pripravljene deklaracije uporablja precej čebelarjev. Potem me je vprašal, kaj si obetam od svoje lastne nalepke. Pojasnil sem mu celotno zgodbo o prepoznavnosti, tehničnih in oblikovnih prednostih itd., pa tudi pravila o uporabi kozarca za slovenski med. Na vse to je sledilo njegovo pojasnilo, ki je name naredilo resnično velik vtis. »Poglej,« je dejal Tone, »če večina čebelarjev uporablja tipsko nalepko in tipski kozarec, ste v položaju, ki ga vinogradniki ne bodo dosegli še sto let. Če bi vsi vinogradniki uporabljali skupno nalepko (vsak samo s svojimi podatki, op. a.) in enako steklenico, bi zelo hitro lahko podvojili količine prodanega vina.« Včasih ti mora resnično kdo drug pojasniti, s kako velikim kapitalom razpolagaš. ■

Jure Justinek*, jure.justinek@czs.si

Ocena pašne sezone 2014

Že ob branju naslova tega prispevka nam je jasno, da je bila lanska paša izjemno slaba, če ne kar najslabša v zadnjih letih. Čebelarstvo sezono 2014 je prav tako zaznamovalo obilno in pogosto deževje, tako da poletja, vsaj takega, kot smo ga vajeni, niti ni bilo.

Pomlad je nastopila pozno, saj je bilo zelo dolgo hladno in temu primerno so se razvijale tudi čebele. Buren spomladanski razvoj, kakršnega smo vajeni pri naši kranjski sivki, sploh ni bil tako izrazit. Prvo pašo na oljni ogrščici je večkrat prekinil dež, pa tudi v družinah še ni bilo dovolj pašnih čebel, da bi lahko nabrale omembe vredne presežke. Nekaj kilogramov medu oljne ogrščice so tako natočili le tisti čebelarji, ki so spomladi pospeševali razvoj čebel.

Za oljno ogrščico se pri nas po navadi pojavi paša na akaciji, vendar je ta lani popolnoma zatajila po vsej Sloveniji. Na Primorskem, kjer zacveti najprej, je bilo hladno in deževno, zato akacija ni medila. Na jugu države in v Pomurju je med cvetenjem akacije pihal zelo močan severni veter, ki se mu je pridružil še dež, pa tudi temperature so bile le približno 10 °C nad ničlo. To so najbolj neugodne razmere za medenje akacije, zato seveda kakih obilnih donosov niti ni moglo biti. Že takrat nam je bilo jasno, da bo pridelava medu v letu 2014 manjša, saj akacijev med obsega skoraj tretjino vsega pri nas pridelanega medu.

Po akaciji se čebelarji odpravimo v gozd, kjer pričakujemo medenje smreke, javorja in tudi že hoje. Na smreki pravih obetov ni bilo zaznati nikjer, in to že tretje leto zapored, javor pa je imel lani malo cvetnih nastavkov. V sredini čebelarstva sezone ni medilo nič, to pa je bilo obdobje, v katerem je bilo čebele nujno krmiti, da niso ostale brez hrane in da smo še lahko upali v pašo na lipi in kostanju. Kdor tedaj v panjih ni vzdrževal nujne zaloge hrane, je bil pozneje povsem brez medu, čebele pa se vse leto niso okrepile.

Konec junija sta začela cveteti kostanj in lipa, ki čebelam v normalnih razmerah ponujata obilno pašo. Žal pa so bile lani razmere za dobro medenje teh dveh rastlin slabe. Nenehno je deževalo, tako da so čebele nabrale le nekaj zase, izrazitih presežkov pa ni bilo. Na območju Krima in ponekod v gozdovih

Foto: MB

Ponekod je zamedila hoja – paša na območju Krima.

osrednje Slovenije je kar precej hitro, že kmalu po paši na akaciji, zamedila hoja. Ušic je bilo toliko, da bi čebele lahko nabrale po nekaj kilogramov mane na dan, vendar so imele za nabiranje na voljo le nekaj dni, ker so bile padavine prepogoste in so medenje prekinjale tako dolgo, dokler ni usahnilo. Na teh območjih je samo dobrim družinam uspelo nabrati nekaj presežkov in ti so bili za marsikaterega čebelarja tudi edino točenje v minulemu letu.

Veliko čebelarjev pa je moralo vse leto krmiti svoje čebele. Za to sta dva razloga: prvi je, da je bilo medenje slabše, drugi pa, da čebele niso mogle izletavati iz panjev, ker je bilo preveč deževnih dni, tako da je dež spral še tisto, kar je narava dala. Ko so se najpomembnejše paše končale, se je vreme nekoliko stabiliziralo, narava je bila zelena, dovolj je bilo tudi cvetnega prahu, tako da je lahko vsak, ki je pravočasno dovolj nakrmil čebele in učinkovito zatrl varoje, družine dokaj dobro pripravil na zimo.

Nekaj kilogramov so čebele jeseni nabrale tudi na bršljanu, zlasti na Primorskem, čeprav to ni najbolj zaželeno, saj ta med v satju takoj kristalizira in je neprimeren za zimsko zalogo. Ker je bila jesen dolgo trajna, potrebe po hrani pa še velike, so čebele večino tega medu pozneje tudi porabile.

Lani jeseni se je pojavilo tudi izjemno veliko ropov. Ponekod je bilo tako hudo, da so panji ostali prazni. Prav tako je bila lani večja tudi napadenost z varojami. Samo upamo lahko, da bo zima ugodna za prezimitev čebel, tako da jih bo preživelo čim več, ter da bo leto 2015 medeno. Naj medi! ■

* Vodja ONS

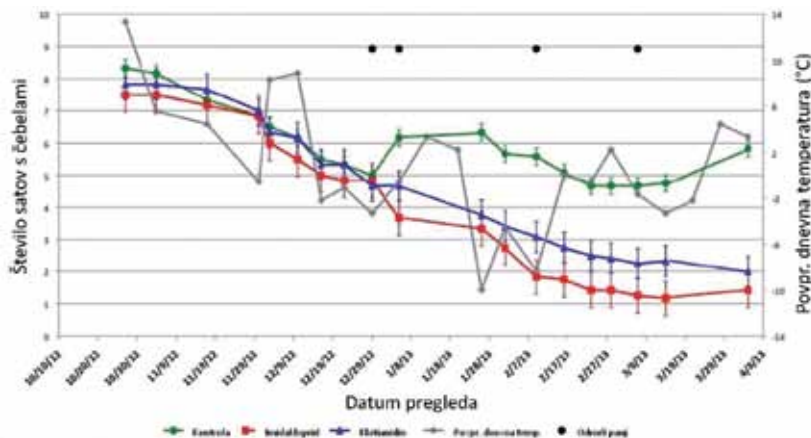
Neonikotinoidi usodno vplivajo na prezimitev čebeljih družin

Maja Smodiš Škerl*, maja.smodis.skerl@kis.si

Od leta 2006 naprej čebelarje po svetu pesti množično odmiranje čebeljih družin, imenovano motnja propadanja družin (*CCD, Colony Collaps Disorder*). Za CCD je značilna nenadna izguba čebel delavk, tako da v panju ostane le matica z nekaj zalege in zalogami hrane v satju. Med poglavitve vzroke takšnega hudega propadanja družin, ki je lahko posledica hkratnega delovanja različnih dejavnikov, strokovnjaki uvrščajo okužbe s povzročitelji bolezni, slabo prehrano, tehnologijo čebelarjenja in tudi pesticide, natančneje neonikotinoidne insekticide. Raziskovalci po svetu iščejo vzroke, ki so povzročili te žalostne zgodbe, vendar se do pravega odgovora ni dokopal še nihče. Chen-sheng Lu s Harvardske šole za javno zdravje iz Bostona v ZDA je s sodelavci objavil ugotovitve najnovejše raziskave o vplivu neonikotinoidov, kot sta imidakloprid in klotianidin, na zmanjšano sposobnost prezimite družin, tako da je ta spomladi na robu preživetja ali da celo odmre.

V raziskavi so uporabili znane količine imidakloprida oz. klotianidina ter jih zamešali v krmo za čebele. Za krmo so uporabili komercialni koruzni sirup z visokim deležem fruktoze (*HFCS, high-fructose corn syrup*), s katerim so 13 tednov krmili zdrave poskusne čebelje družine. V poskus so vključili tri čebeljnake, v vsakem pa je bilo po šest panjev. Teh šest družin so razdelili na dve skupini in vsako od teh krmili bodisi s sladkorno raztopino bodisi s koruznim sirupom, v katerega so dodajali znano količino pesticida. Tretjo družino so uporabili za kontrolo, zato v krmo niso dodali pesticida. Uporabili so subletalno količino pesticida (torej manjšo količino pesticida od tiste, ki povzroči odmrtnje), to je po 0,74 ng/čebelo/dan (predvidevali so, da je v panju približno 50.000 čebel, in

tako spomladi kot poleti). Količina pesticida je bila zelo majhna v primerjavi z oralno LD50 (pri kateri ob ustnem zaužitju spojine v skupini odmre 50 odstotkov čebel), saj je bila ta 118,7 ng/čebelo za imidakloprid in 3,4 ng/čebelo za klotianidin. Družine so prejemale po 2 l krme na teden, v vsak obrok pa so dodali 258 µg aktivne spojine. V vseh poskusnih družinah so od junija do septembra 2012 na vsaka dva tedna spremljali razvoj zalege, moč družine in odmiranje čebel. V vseh družinah, ki so bile vključene v poskus, so

Slika 1. Povprečno število satov s čebelami v kontrolni skupini družin, v skupini, krmiljeni z imidaklopridom oz. klotianidinom, in povprečne dnevne temperature (Worcester, Maryland, ZDA) od oktobra 2012 do aprila 2013

zatalirali varoje ter proti okužbi z *Nosema ceranae* in *Nosema apis* uporabili antibiotik fumagilin (v ZDA je za ta namen dovoljeno uporabljati fumagilin-B).

V poletnem in jesenskem obdobju izvajanja poskusa niso pri nobenem opazovanem panju ugotovili akutnega odmiranja. Tako je bilo vse do začetka zime. Kakor hitro se je zunanja temperatura znižala, pa so pri vseh družinah opazili zmanjševanje obsega čebelje gručice. Januarja 2013 so se pokazale večje razlike med družinami, ki so jim v krmo dodajali omejena pesticida, in kontrolnimi družinami. V prvih se je število čebel na satih vztrajno zmanjševalo, nasprotno pa se je v kontrolni skupini družin število čebel povečevalo vse do aprila, ko je bil poskus končan (Slika 1). Od 12 družin, ki so jim v krmo dodali pesticide, jih je le polovica dočkala pomlad. V odmrlih družinah so se pokazali simptomi, podobni CCD

* Dr., dr. vet. med., Kmetijski inštitut Slovenije

»Znanost pravi: Neonikotinoidi povzročajo motnjo propadanja čebeljih družin (CCD).«

(polne zaloge hrane, majhno število mrtvic na podnici panja itd.). V kontrolni skupini je preživelo pet od šestih družin, vendar so pri odmrlki družini opazili znake okužbe z *Nosema ceranae*. V družinah s krmo z dodanimi pesticidi so na dnu panjev določili le manjše število mrtvic, preostale delavke pa so panje zapustile že med zimo. V preživelih družinah so opazili zelo majhno gručo čebel brez zalege in pri nekaterih tudi odsotnost matice.

V prejšnji raziskavi isti avtor poroča o 100-odstotni izgubi poskusnih družin. Tem so v enakem obdobju poskusa v krmo dodajali za sedmino manjšo količino imidakloprida (0,1 ng/čebelo/dan), vendar je bila zima 2012 hladnejša, prav nizkim temperaturam pa pripisujejo vpliv na pojav CCD v poskusu. Zanimivo je vprašanje, zakaj družine, ki so jim v krmo dodajali neonikotinoide, niso bile sposobne obnoviti gnezda proti koncu zime, ko

so se temperature začele zviševati. Še pomembnejše vprašanje, ki se zastavlja ob tem, pa je, zakaj so čebele pozimi zapustile panje, saj je ta pojav precej nenavaden. Lahko bi ga pojasnili s tem, da kronična izpostavljenost zelo majhnim količinam neonikotinoidov vpliva na živčni sistem čebele, še posebej na spomin, kognitivno zaznavanje in vedenje. V poskusu niso potrdili povezave med izpostavljenostjo pesticidom in obolenji s patogenimi organizmi (varoja, nosema). V edini odmrlki družini iz kontrolne skupine niso opazili znakov CCD.

Kronična izpostavljenost subletalnim količinam neonikotinoidov torej ni vplivala na imunski sistem poskusnih družin. Gre za pomembno ugotovitev vzroka pojava CCD, saj ta izključuje druge dejavnike, kot so bolezn, prehrana, tehnologija itd. Mehanizmi, na katere so v daljšem obdobju vplivali neonikotinoidni insekticidi v tako majhnih količinah, so brez dvoma izziv za nadaljevanje raziskav o vzrokih odmiranja družin. ■

Vir:

Lu, Ch., Warchol, K. M., Callahan, R. A. (2014): Sub-lethal exposure to neonicotinoids impaired honey bees winterization before proceeding to colony collapse disorder. *Bulletin of Insectology*, letnik 67, številka 1, str. 125–130.

S pozitivno energijo v novo leto!

Anita Vraničar Novak*, anita.vranicarnovak@vf.uni-lj.si

Za nami je zelo slabo čebelarstvo leto, pred nami pa je novo, zato z optimizmom pričakujemo boljše vremenske razmere za naše čebele. Na začetek nove čebelarke sezone se moramo seveda pripraviti tudi sami.

V zimskih mesecih temeljito očistimo čebelnjak in razkužimo ves pribor, ki ga bomo uporabljali pri delu s čebelami. Iz čebelnjaka in okrog njega pospravimo vso navlako, ki se je nabrala med prejšnjo čebelarstvo sezono. Pred pročeljem prekopljemo prst in jo posujemo z apnom. Vso opremo in pribor natančno mehansko očistimo. Kovinske predmete obžgemo s plinskim gorilnikom. Notranjost praznih, že uporabljenih panjev s kovinsko krtačo temeljito očistimo ostankov medu, propolisa in voska. Za razkuževanje teh panjev je najučinkovitejša in tudi najcenejša 3-odstotna raztopina lužnega kamna (NaOH, KOH – natrijev ali kalijev hidroksid). Lužni kamen navadno dobite v specializiranih trgovinah z barvami in laki. **Uporabite priložena varnostna navodila (obvezna uporaba zaščitnih očal in rokavic)!!** Ustrezno veliko kovinsko posodo ali sod dvignemo od tal, tako da spodaj lahko postavimo plinski gorilnik. Natočimo hladno vodo, vanjo stresemo lužni kamen (3 kg na 100 l vode) in počasi segrevamo do temperatu-

re 80 °C. Vanj potopimo panj in ga namakamo 10 minut. Če se panj ne potopi popolnoma, ga obrnemo in namakamo še 10 minut. Nato ga vzamemo iz raztopine in pustimo da se dobro posuši. Na enak način lahko razkužimo tudi že uporabljene satnike. S tako pripravljeno raztopino lužnega kamna lahko poribate tudi tla čebelnjaka. **Pozor! Raztopina lužnega kamna je korozivna in ni primerna za razkuževanje kovinskih in gumijastih predmetov!!**

Še uporabno satje hranimo v hladnem in zračnem prostoru (manj kot 10 °C). Razkužimo ga z 80-odstotno očetno kislino. Sate (ne smejo se dotikati) zložimo v dobro zaprto omaro (to je lahko tudi stara zamrzovalna omara ali skrinja, ki je ne uporabljamo več). Na vrh satov postavimo plitvo plastično posodo in vanjo nalijemo očetno kislino (2 ml na 1 l prostornine). Za 100-litrsko omaro potrebujemo 2 dl očetne kisline. Njeno hlapnost povečamo s kosmi vate v kislini. Razkuževanje traja sedem dni, na ta način pa uničimo spore noseme in plesni, ki povzročajo poapnelo zalego. Pred uporabo satje prezračimo, da izhlapi vonj po kislem. Čebelarji lahko očetno kislino dobijo v Galenskem laboratoriju Dolenjskih lekarn.

Ustrezno dezinfekcijsko sredstvo za sprotno razkuževanje rok in orodja v čebelnjaku je EcocidR S. Uporabljamo 1-odstotno raztopino (50 g/1 l vode). ■

* Dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut, enota Novo mesto, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

Kdo nas zavaja?

Milan Meglič, milan.meglic4m@gmail.com

Za zimsko zatiranje varoj nekateri čebelarji že več let (po potrebi) uporabljamo raztopino oksalne kisline, ki jo pripravimo tako, da v 1 l sladkorne raztopine (1:1) dodamo 35 g dihidrata oksalne kisline. S to raztopimo potem pokapamo čebele v ulicah med sati. Tako smo od leta 2006 naprej učili tudi druge čebelarje (Program usposabljanja čebelarjev na področju zatiranja varoj, gradivo za čebelarje – praktični del seminarja, ČZS). Takšno koncentracijo je še lani priporočala tudi Javna svetovalna služba pri ČZS.

Ker je jeseni 2005 neki proizvajalec dal na slovenski trg raztopino z višjo koncentracijo dihidrata oksalne kisline, sem v imenu komisije za zdravstveno varstvo čebel pisal trem tujim čebelarskim znanstvenim institucijam in jih prosil za nasvet glede koncentracije oksalne kisline za pokapanje čebel.

Odgovor iz Avstrije: Dr. Rudolf Moosbeckhofer, Leiter, Institut für Bienenkunde, je med drugim opozoril, da mora praviloma proizvajalec na podlagi svojih rezultatov preizkusov dokazati učinkovitost priporočene koncentracije, pa tudi to, da jo čebele prenašajo ... Na podlagi rezultatov Evropske delovne skupine za alternativno zatiranje varoj sam ne bi uporabil več kot 35 g dihidrata oksalne kisline v enem litru sladkorne raztopine (1:1).

Odgovor iz Švice: Jean-Daniel Charriere, Zentrum für Bienenforschung, je v svojem odgovoru omenil številne preizkuse, ki so pokazali, da je optimalna raztopina za Švico 35 g dihidrata oksalne kisline v enem litru sladkorne raztopine (1:1).

Brez odgovora iz Nemčije: V Nemčiji je za zatiranje varoj – pokapanje – registrirana oksalna kislina, ki vsebuje 17,5 g dihidrata oksalne kisline, 300,15 g saharoze in 300,15 g čiste vode, torej enaka koncentracija, kot je opisana v odgovoru iz Avstrije in Švice. Besedilo nemškega standardnega dovoljenja vsebuje tudi opozorilo o možnih posledicah predoziranja. Če je koncentracija dihidrata oksalne kisline v raztopini večja od 5 %, se utegne zgoditi, da jeseni odmre še enkrat več čebel, da je njihovo prezimovanje slabše in da je slabši tudi spomladanski razvoj čebeljih družin. (Originali korespondence so shranjeni v arhivu ČZS.)

Slovenski čebelarji so za zimsko zatiranje varoj v letu 2014 od Nacionalnega veterinarskega inštituta prejeli ApiBioxal italijanskega proizvajalca. Sred-

stvo je pakirano v vrečke po 35 g (v tč. 3 navodila piše, da 100 g zdravila vsebuje 88,60 g oksalne kisline v obliki dihidrata). V tč. A) piše: Odmerjanje in način dajanja pri kapljični metodi. Odprite vrečko ApiBioxala in raztopite ves prašek v določeni količini sirupa (voda in saharoza v razmerju 1:1). Vsebinsko vrečke ApiBioxala raztopite v 500 ml sirupa ... Zdravimo samo enkrat. Raztopino z brizgo nanesite na satje v odmerku 5 ml na poln sat čebel.

V čem je problem? Slovenski čebelarji so do zdaj pripravljali raztopino za pokapanje čebel tako, da so litru sladkorne raztopine (en del sladkorja in en del vode) dodali 35 g dihidrata oksalne kisline. Tako je tudi priporočilo EVROPSKE DELOVNE SKUPINE ZA ALTERNATIVNO ZATIRANJE VAROJ po metodi pokapanja. S tako koncentracijo smo čebelarji v obdobju, ko v čebelji družini ni bilo zalege, pokapali čebele v ulicah, in sicer 5 ml, če je bila ulica popolnoma zasedena, in z ustrežno manjšo količino, če ulica ni bila popolnoma zasedena.

Zakaj se je Nacionalni veterinarski inštitut odločil dati čebelarjem sredstvo in navodilo za pokapanje čebel z večjo koncentracijo oksalne kisline? Ali lahko na podlagi preizkusov dokaže, da je to optimalna koncentracija, torej da je učinkovita in da jo čebele dobro prenašajo?

Čebelarji smo upravičeni tudi do pojasnila, zakaj dozdajšnja koncentracija, ki jo nekateri slovenski čebelarji uspešno uporabljamo že več let, nenadoma ni več dobra, pa tudi, kakšna je razlika med pokapanjem čebel v ulicah (kot smo delali do zdaj) in nanašanjem raztopine z brizgo na satje v odmerku 5 ml na poln sat čebel (kot piše v navodilu za uporabo ApiBioxala). ■

Izdelava naprav za čebelarstvo

FRANC SIRK, s. p.

SUBLIMATOR

041/516 578 www.sublimator.si

Pravila P. P. Glavarja za čebelarstvo-vrtnarsko šolo na Lanšprežu iz leta 1781 (I. del)

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Uvod

V drugi polovici 18. stoletja je bil Peter Pavel Glavar (1721–1784), duhovnik in lanšpreški gospod (lastnik graščine Lanšprež pri Mirni na Dolenjskem), brez dvoma vodilna osebnost na čebelarstem področju na Kranjskem. Imel je veliko praktičnih izkušenj s čebelarjenjem in tudi bogato teoretično znanje. Poudarjal je pomembnost poučevanja in usposabljanja za čebelarstvo v čebelarstvih šolah ter pravno ureditev čebelarstvih vprašanj. Peter Pavel Glavar je leta 1768 v svojem »Odgovoru« (cit. Mihelič, 1934) kot prvi strokovno predstavil čebelarjenje na Kranjskem in predlagal ustanovitev čebelarstev šole, ki naj bi pripomogla k premagovanju ovir pri izboljševanju čebelarstva. »Odgovor« je bil neposredno ali vsaj posredno tudi ena od spodbud za ustanovitev čebelarstev šole na Dunaju in izdajo čebelarstevskega patenta Marije Terezije (Bienenzuchtverbreitung ..., 1775). Prva čebelarstevska šola je svoja vrata odprla leta 1770 v Augartnu na Dunaju, prvi učitelj čebelarstva pa je bil Slovenec Anton Janša. Dunajska dvorna pisarna ga je po izdaji čebelarstevskega zakona z napotki za čebelarstevske mojstre (Bienenzuchtverbreitung ..., Instruktion ..., 1775) skupaj s šestimi izvodi Vollständige Lehre von der Bienenzucht (prevod: Popoln nauk o čebelarstvu – Janša, 1775) poslala tudi na Kranjsko, kjer ga je prejela tudi Kranjska kmetijska družba. Ta je nekatere člane, med njimi tudi Petra Pavla Glavarja, prosila, naj napišejo mnenje, ali bi bilo ta čebelarstevski patent koristno uveljaviti tudi na Kranjskem. Glavar (1781) je zaradi bolezni in drugih zadržkov odgovoril pozno, a obsežno. Družbi je poslal »Poročilo kmetijski družbi v Ljubljani z dne 17. decembra 1781 o potrebnih ukrepih za povzdigo čebelarstva na Kranjskem, o ustanovitvi čebelarstevske šole in organizaciji vaških čebelarstvih zadrug«. Poročilo obsega 43 listov, na koncu pa so dodana še pravila za čebelarstevsko šolo, ki vključujejo: Osnutek ureditve državnega učitelja čebelarstva, Osnutek za vajence, Načrt za splošno koristno čebelarstevsko-vrtnarsko šolo pod gospodstvom Lanšprež in Pouk za skrbnike (12 listov). Pravil za čebelarstevsko šolo po vsebini in v obliki, kot jih je napisal Glavar, po doslej znanih podatkih nismo zasledili.

Podatki o dokumentu in splošni zapisi

Pravila Petra Pavla Glavarja za čebelarstvo-vrtnarsko šolo na Lanšprežu so sestavni del dokumenta, ki ga je predstavil Dolenc (1983/1987): »Glavar, Peter Pavel: (Predlog za dvig čebelarstva) Iz leta 1782, 55 listov, 35,0 x 23,0 cm; papir, debele sive platnice iz lepenke, nemščina, gotica, kurziva, lepa izpisana pisava. To je predlog P. P. Glavarja na Hochlöbliche Kais. Königliche Ackerbauss und Künste Gesellschaft za dvig čebelarstva.«

Mihelič (1976) o dokumentu piše: »Poročilo kmetijski družbi v Ljubljani z dne 17. decembra 1781 o potrebnih ukrepih za povzdigo čebelarstva na Kranjskem, o ustanovitvi čebelarstevske šole in organizaciji vaških čebelarstvih zadrug. To je Glavarjev doslej znani zadnji čebelarstevski spis, obsega 43 listov. Za poročilom sledi še: Osnutek za delo čebelarstvih učiteljev, Osnutek o pouku učencev, Načrt splošne čebelarstevsko-vrtnarske šole na gospodstvu Lanšprež in Načrt pouka za čebelarstevske čuvaje.«

O Glavarjevih pravilih poroča tudi Oražem (1999), ki je pisal o rokopisu, v katerem je predlagana čebelarstevska šola »na Lanšprežu, ker je tam za praktičen pouk že na voljo 130 panjev. Glavar bi bil učitelj, ki pa bi poučeval brezplačno in bi denar za plačilo, ki bi ga prejemal, uporabil za nakup panjev za podložnike. Glavar še predlaga, kakšen naj bi bil predmetnik čebelarstevsko-vrtnarske šole, ki naj bi dopolnilno poučevala učence tudi branja in pisanja. Pouk bi bil za učence brezplačen ... za vrtnarje bi sprejemali v službo le tiste, ki so večji tudi čebelarstva. Šola bi se vsako leto začela v začetku marca in bi trajala do konca oktobra. Ob koncu dvoletnega šolanja naj bi vsak učenec dobil na stroške stanovske blagajne po en panj čebel za začetek čebelarjenja.«

Pravila Petra Pavla Glavarja za čebelarstevsko-vrtnarsko šolo na Lanšprežu**

A) Pravilo: Osnutek ureditve državnega učitelja čebelarstva

Osnutek ureditve državnega učitelja čebelarstva obsega 17 odstavkov. Delo državnega učitelja čebelarstva na čebelarstevsko-vrtnarski šoli na Lanšprežu je

* zaslužni prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

** Pravila Petra Pavla Glavarja so objavljena v Digitalni knjižnici Slovenije (dLib.si) in v knjigi Šalehar (2013) – vir št. 15

bil pripravljen prevzeti Glavar sam, in to brezplačno za dobo šestih let. Podobno se je tudi v Odgovoru (1768) ponudil, da bo ob nedeljah brezplačno poučeval čebelarjenje. S sredstvi, to je s 300 goldinarji, kolikor je bila takrat letna plača državnih učiteljev čebelarstva, je nameraval ustanoviti sklad za nakup čebeljih panjev, da bi ustanovili čim več skupnih čebelnjakov. Glavarjev načrt je bil povsem realen, a žal prepozen, ker ga je prehitel dvorni dekret z dne 31. 10. 1781, po katerem so bili zaradi prevelikih stroškov ukinjeni vsi učitelji čebelarstva in za katerega Glavar po vsej verjetnosti še ni vedel.

Podobno kot na drugih takratnih čebelarških šolah je tudi Glavar predvidel, da bo pouk brezplačen. Tako je določal čebelarški patent Marije Terezije iz leta 1775 (Bienenzuchtverbreitung ..., 1775). Posebej je treba poudariti izjemno pomembno določilo, da bo **pouk v deželnem (slovenskem) jeziku**. Gre za izjemno določilo za Kranjsko konec 18. stoletja in velik prispevek k uveljavitvi slovenskega jezika. Glavar je šolanje namenil podložnikom, ki so obvladali le domači, slovenski jezik. V dvorni odredbi Instrukcija za čebelarške mojstre (Instruktion für ..., 1775) je med drugim določeno, da morajo biti predavanja razumljiva. Marija Terezija je v omenjeni instrukciji tudi odredila, da je podlaga za pouk v javnih čebelarških šolah Janšev čebelarški nauk. Glavar temu pritrjuje, a hkrati tudi določa, da je treba dodati še vse tiste stvari, ki jih Janša ne obravnava. To je razvidno iz razlik med Janševo Razpravo o čebelnih rojih in Glavarjevim delom Pogovor o čebelnih rojih, ki jih je predstavil Mihelič (1976). Ugotovil je, da je v Glavarjevi knjigi od skupaj 691 odstavkov kar 296 (42,8 %) odstavkov originalnih Glavarjevih, le 233 odstavkov (33,7 %) originalnih Janševih in 162 odstavkov (23,4 %) Janševih z Glavarjevim dopolnilom. Glavarjeva slovenska knjiga o čebelarstvu, ki jo je napisal leta 1776, ni bila natisnjena, ker naj bi bil rokopis izgubljen. Glavar poudarja potrebo po slovenskem čebelarškem čitvu ter dodaja, da jo bo treba napisati na novo, če že napisana ne bo najdena.

Glavar je poznal določilo, da morajo učitelji čebelarstva opraviti šolanje in da morajo tudi izpit za učitelja čebelarstva opraviti na dunajski čebelarški šoli (5. člen – Instruktion ..., 1775). Temu se je hotel nekako izogniti, saj je zapisal, da sicer nima nič proti preverjanju na Dunaju, vendar po njegovem mnenju to zaradi visokih potnih stroškov, starosti ter njegovega splošno znanega znanja o čebelarjenju in sposobnosti za javno poučevanje ni potrebno. Glavar v svojih pravilih dosledno uveljavlja določila čebelarškega patenta iz leta 1775, še posebej, da je čebelarstvo oproščeno vseh dajatev, na primer cestnin pri prevozu panjev na pašo in z nje, mitnin in drugega.

Zanimiva je tudi ideja o skupnih čebelnjakih, ki bi imeli prednost pred zasebnimi čebelnjaki. Glavar je to

Pravilo: Osnutek ureditve državnega učitelja čebelarstva – uvodna stran – Glavar 1781. Zbirka rokopisov – AS SI 1073, 1/24 r, 13. str.–1941

predlagal iz različnih razlogov, med njimi pa je tudi ta, da bi te skupne čebelnjake vodili in oskrbovali usposobljeni skrbniki, ki bi se izsolali na čebelarstvo- vrtnarski šoli. Za zasebne čebelnjake, v katerih ima po čebelarškem patentu lahko vsak podložnik poljubno število panjev, je menil, da bodo ti zaradi skupnih čebelnjakov v obdobju dveh let postopno ukinjeni sami po sebi.

B) Pravilo: Osnutek za vajence

Osnutek za vajence obsega deset odstavkov. Za vajence Glavar predpisuje, da morajo biti stari od 15 do 20 let, da so ukaželjni, pošteni in sposobni fantje. Prednost daje tistim, ki znajo brati in pisati v deželnem (slovenskem) jeziku. Če tega ne znajo, jih bodo to učili graščinski gospodarski uslužbenici, tako da bodo, ko bodo nastavljeni za skrbnike čebelnjakov, lahko vodili potrebno evidenco. Glavar priporoča, da naj bi bodoči vrtnarji oskrbovali tudi čebelnjake, saj naj bi bilo to tudi zakonsko predpisano. Šolanje traja od začetka marca do konca oktobra. Vajenci, ki bodo usposobljeni, bodo odpuščeni in vsaj najboljši bodo za nagrado dobili en panj. Tisti, ki ne bodo uspešni, pa bodo na šoli ostali toliko časa, da se bodo usposobili. Pozimi bi se ti usposabljali tudi v mizarstvu, tako da bi znali izdelovati panje in podloge zanje.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Pravilo: Osnutek za vajence – uvodna stran – Glavar 1781. Zbirka rokopisov – AS SI 1073, 1/24 r, 13. str.–1941

Strokovna ekskurzija v Avstrijo

V organizaciji ČD Ljubljana-Center, ČD Tacen in ČD Barje smo se maja lani odpravili na obisk čebelarstva Ulz v kraju Pöllau v bližini Gradca. Po nekaj urah vožnje smo prispeli pred lepo urejeno hišo in okolico, kjer nas je pričakala in prijazno pozdravila vsa družina z g. Ulzem na čelu. Gospodar nam je v kratkem predavanju predstavil svoje moderno urejeno čebelarstvo. Odveč je zgubljeni besede o g. Ulzu kot čebelarju, saj ga slovenski čebelarji dobro poznajo. Povedal nam je, kako je kot tretja generacija v svoji družini začel čebelariti, pa tudi, da zdaj čebelarji z 200 družinami v nakladnih panjih. V svoji bogati čebelarski karieri se je med drugim izšolal za čebelarskega mojstra, bil pa je tudi predsednik Čebelarstva zveze Avstrije. Ko je bil star 28 let je prevzel vodenje čebelarske šole v Gradcu in jo uspešno vodil 30 let, vse do svoje upokojitve.

Svoje čebele prevaža na več različnih paš v okolici. Za stojišča plača po 10 EUR na panj. Nekaj družin postavi v bližnje sadovnjake, za to pa mu sadjarji plačajo po 50 EUR na panj. Pri normalni paši pridelava na panj pribl. 60 kg medu. Pred julijskim zatiranjem varoj z mravljinčno kislino družine izenači in jih pusti v dveh nakladah, za zimsko zatiranje teh zajedavcev pa uporablja oksalno kislino. Po njegovih besedah to zadošča, saj čebelarji v okolici nimajo zimskih izgub.

Po predavanju smo si ogledali dve veliki hladilnici za med in satje v spodnjih prostorih hiše. Za toče-

Foto: Trajče Nikoloski

nje uporablja 20-satno samoobračalno točilo. Prek ustreznih cedil ga s posebno črpalko prečrpa v velike sode, v katerih ga skladišči. V točilnici je tudi mešalnik za kremni med. V sosednjem prostoru sta avtomatska polnilnica in grelna komora. Delo je v celoti avtomatizirano, vsi prostori pa so tudi izjemno čisti. Na naše vprašanje, koliko je vredna celotna naložba, nam je zaupal, da pribl. 450.000 EUR. Njegovo čebelarstvo naj bi bilo sicer vzorčni primer razvoja srednje velikega čebelarskega obrata. Na koncu smo si ogledali še družinsko prodajalno medu in medenih pridelkov, se poslovili in se odpravili na kosilo v bližnjo gostilno, v kateri so nam med drugim postregli tudi z medenim pivom. Po kosilu smo se g. Ulzu zahvalili za prijetno druženje in se odpravili proti domu.

Trajče Nikoloski

Dan čebelarskega turizma

Na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici je bil v petek, 5. decembra 2014, Dan čebelarskega turizma. Nabito polna dvorana zainteresiranih je dokaz, da je odločitev ČZS o razvijanju čebelarskega turizma pravilna. Tega dne so bili predstavljeni novi ponudniki čebelarskega turizma (ga. Andreja Stankovič, g. Bojan Guček – Kozjanska domačija in Maja Kokove Horvat) ter podeljeni certifikati, označeni z eno, dvema ali tremi čebelicami, ponudnikom čebelarskega turizma. Slovenija je prva in edina država, ki uvaja certificiranje ponudnikov apiturizma. Ob tej priložnosti smo podelili 11 novih certifikatov odličnosti, tako da se zdaj z njimi lahko pohvali že 31 ponudnikov apiturizma. Certifikat odličnosti je namenjen boljšemu trženju apiturizma, obiskovalcem pa do neke mere sporoča, kakšno ponudbo lahko pričakujejo. Ena, dve ali tri čebelice označujejo pestrost ponudbe čebelarskega turizma. Vsem prejemnikom iskreno čestitamo, preostale ponudnike pa vabimo, da se vključijo v sistem certificiranja.

Apiturizem se iz leta v leto bolj razvija in v Sloveniji smo lahko ponosni, da smo pionirji te čudovite dejav-

nosti. Zato tudi ni presenetljivo, da odbor za apiturizem pri Apimondii vodi Tanja Arih Korošec, direktorica podjetja Aritours, ki je predstavila dogajanje že pred novembrsko ustanovno sejo odbora in tudi na njej. Ob tem je predstavila tako idejo kot način povezovanja ponudnikov čebelarskega turizma. Nekaj besed je bilo namenjenih tudi zakonodaji s področja dopolnilnih dejavnosti. Predstavili smo tudi spletno stran, ki bo v prihodnje namenjena predstavitvam certificiranih ponudnikov apiturizma in na kateri bodo lahko ti sami objavljali tako novice kot tudi ponudbo z opisi, slikovnim gradivom ali morebitnimi filmčki.

Ob koncu je bila tudi podelitev več priznanj. Zmagovalka natečaja »Do čebel najbolj prijazna občina 2014« je Občina Slovenska Bistrica. Razglašeni so bili tudi zmagovalci natečaja za Zlati medenjak, ki je tokrat potekal v sodelovanju z revijo Jana. Komisija pod vodstvom prof. dr. Janeza Bogataja je za Zlati medenjak 2014 nominirala: g. Vojka Berlaka, ki je s svojim medenjacom, poimenovanim Kmečki praznični medenjak, osvojil 1. mesto v ka-

tegoriji klasičnih oz. tradicionalnih medenjakov, ge. Dagmar Gojčičovo in Saro Vanicko Gojčič, ki sta z medenjacom, poimenovanim Ornamentirani medenjaki, osvojili 1. mesto v kategoriji medenjakov z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin, ge. Tjašo Medarda in Andrejo Stankovič z Medenjaki dr. FIG in g. Nikolaja Ernesta Padevskega, ki je z Miklavževim medenjacom osvojil 1. mesto v mešani kategoriji. Najvišje priznanje, plaketo »Zlati medenjaki 2014« sta prejeli ga. Dagmar Gojčičova in Sara Vanicka Gojčič.

Tokratna novost dneva čebelarstva je bila razglasitev rezultatov natečaja za »Pravi slovenski čebeljak« v treh kategorijah: 1. Pravi slovenski čebeljak; 2. Slovenski čebeljak, starost; 3. Slovenski čebeljak kot posebnost. Posvet se je v iz-

Slavka Zafošnik, predstavnica »do čebel najbolj prijazne občine 2014« Slovenska Bistrica

Čebelarstvo je za občino tista dejavnost, ki skrbi za več znanja ter za zdravje ljudi in okolja, razvoj pa lahko širi še z dodatno ponudbo v turizmu. Za osvojitve tega naziva gre posebna zahvala ČD Slovenska Bistrica in njegovemu dolgoletnemu predsedniku g. Norbertu Jedlovčniku.

jemno dobrem razpoloženju končal z ogledom in s poskušnjo medenjakov, ki so prispeli na natečaj za Zlati medenjaki. *Tanja Magdič, svetovalka JSSČ*

Dagmar Gojčičová in Sara Vanicka Gojčič, dobitnici Zlatega medenjaka 2014

Priznanje naju je s hčerko presenetilo in razveselilo, čeprav mi je ob izpolnjevanju prijavnice za natečaj neki notranji glas pravil, da bodo najini medenjaki zmagali. Ne samo zaradi ornamentov na njih, ampak tudi zaradi njihovega zelo dobrega vonja in okusa. Za natečaj vem že vsa ta leta, vendar se doslej nikoli nisem prijavila. Vedno sem pomislila, da bo za to že napočil pravi čas. In to je bilo sedaj.

Po rodu sem sicer Čehinja. Iz otroštva se spominjam, kako je mama predvsem pred božičnimi prazniki pekla pecivo z medom. Iz medenega testa je z modelčki izrezovala različne oblike. Na Češkem ima peka medenjakov dolgotrajno tradicijo. Recept za medenjake imam od mame, vendar sem ga nadgradila; prava mora biti predvsem mešanica začimb, saj ne sme prevladovati samo ena

Foto: MB

začimba. Pomemben je tudi vonj medenjaka po medu in začimbah. Prav tako ne smemo zanemariti uležanosti testa (lahko tudi več dni ali tednov), saj to daje medenjacom kakovost.

PREDSTAVITEV ČEBELARJA

Z Notranjske na Koroško in nazaj

Življenjska pot čebelarja, triinosemdesetletnega Cirila Vidriha, vodi z Notranjskega na Koroško in nazaj. Na tej poti so ga vedno zvesto spremljale čebele ...

Čebele izbrale čebelarja

G. Vidrih je v otroštvu živel v Rakeku. Že zgodaj je ostal brez očeta, ki je še pred smrtjo zgradil lepo družinsko hišo. Njegova mama je bila navdušena nad malimi živalmi. Spontano si je zaželela čebele, čeprav jih v njeni družini niso imeli. Sina Cirila je nagovorila, da bi čebelaril. Leta 1948 je kupila dve čebelji družini in se včlanila v društvo, njemu pa je priskrbela mentorja g. Keniča, po poklicu učitelja na osnovni šoli, ki

Čebelar Ciril Vidrih

Foto: MB

ga je učil čebelarjenja. G. Kenič je družini podaril dva prazna panja in vanju so naselili čebele. Z bratom sta pri hiši naredila tudi manjši čebelnjak. Na Srednji tehnični šoli v Ljubljani se je izšolal za metalurga. Po končani šoli leta 1950 so ga z dekretom napotili na delo na Koroško, natančneje v Topilnico v Žerjavu, kjer je delal v proizvodnji svinca. Zaradi tega je mama čebelarjenje kmalu opustila in čebele prepustila sosedu. Ciril je na Koroškem delal vso svojo delovno dobo, večino časa kot vodja proizvodnje, zadnja leta pa je sodeloval pri vodenju investicij. Tam se je ustalil, se poročil s Korošico in rodili sta se jima dva sinova in hči. Žal pa je žena zaradi nesreče umrla veliko prezgodaj.

Čebele so se na Koroškem na prav poseben način vrnile v njegovo življenje. Začelo se je tako, da je leta 1968 na stavbo uprave Topilnice, prav pred njegovo pisarno, priletel roj in seveda ga je ogrebel. Njegov sodelavec in prijatelj čebelar Albert Hanzman - Albi je na hitro priskrbel panj, mu v svojem čebelnjaku zanj naredil prostor in mu omogočil, da sta v njegovem čebelnjaku pod Uršljo goro čebelarila skupaj. G. Albi je zanj izdelal tri panje, v zameno pa ga je on učil za voznikiški izpit. Ko je g. Albi videl, kako navdušen je Ciril nad čebelarjenjem, mu je odstopil svoj mali čebelnjak, sam pa je poleg prejšnjega postavil novega, večjega. Ker je bilo okolje zaradi velikih emisij iz Topilnice onesnaženo, so morali čebele preseliti pod Uršljo goro. Kmetje in čebelarji Zgornje Mežiške doline so se z Rudnikom Mežica dogovorili za delno povrnitev škode, ki so jo povzročili strupeni izpusti. Že pred leti so se razmere toliko izboljšale, da škode zaradi onesnaževanja ni bilo več.

Čebele in čebelarji – najboljša družba

G. Vidrih se je med čebelarje in tudi lovce vključil zato, ker je bila njegova služba zelo naporna in je potreboval razvedrilo. Službene obveznosti mu niso dopuščale, da bi imel več kot deset čebeljih družin. Po koncu dela je pogosto šel še brez kosila k čebelam, da se je malo sprostil. »*Ko greš k čebelam, moraš odpisati vse, ker moraš vso svojo pozornost nameniti čebelji družini. To te spremeni, odmisliš druge*

skrbi in osredotočen si na čebele,« je o svoji anti-stresni apiterapiji povedal g. Vidrih. Včasih je ostal do večera, včasih pa samo malo pobrskal in je zado-stovalo. V naravi, v gozdu, ob potoku in pri čebelah, občuti zadovoljstvo.

Veliko mu pomeni tudi druženje z drugimi čebelarji, saj je tovarišstvo zanj izjemno pomembno. V čebelarški družbi so se vsi tikali in se dobro razumeli, ker so jih povezovalе čebele. Srečevali so se ob čebelnjakih, pa tudi v društvenem čebelnjaku, ki je bil in je še zdaj središče srečanj.

Čebelarstvo dobi kolesa

Leta 1986 se je upokojil in se skupaj z družino preselil v rojstno hišo v Rakeku. Stari čebelnjak na Koroškem je prevzel čebelar Mirko Ratej, sam pa se je odločil, da se bo intenzivneje ukvarjal s čebelarstvom, zato je povečal število čebeljih družin. Največje število družin, za katere je skrbel, je bilo petdeset. Leto pozneje jih je začel tudi prevažati na pašo, sprva s tovornjakom, pozneje pa z zabojnikom za dvaintrideset panjev. Vozil jih je predvsem na kostanjevo in akacijevu pašo, pa tudi na škržatovo pašo v dolino Osp. Bolj zaradi zanimivosti kot zaradi pridelka jih je prevažal še v Liko. Prav tako jih je vozil na Kras in v okoliške gozdove logaške planote in Javornikov.

Na območju Rakeka imajo sicer možnost spomladanske travniške paše, paše na lipi, saj jih na tem območju veliko raste ob cestah kot parkovno drevo, ter paše na javorju, ki daje v ugodnih razmerah dvojno pašo, nektarno in manovo. Ker gozdarji cenijo javor, ga je v gozdovih veliko, zato je to zelo perspektivna paša. Žal je lanski žled polomil zelo veliko lip in javorjev. Smrekova paša je občasna dopolnilna paša, vendar ne izstopa. Paše na akaciji in kostanju nimajo. Za to območje je značilen pozen razvoj čebel, to pa je sam najbolj opazil, ko jih je prevažal na akacijo, saj so del paše izrabile za razvojno pašo. Zdaj ima na zabojniku v bližini svojega doma le osem čebeljih družin. Pred tem je imel v najemu zidan čebelnjak, vendar ga je zaradi starosti opustil.

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Stari čebelnjak pod Uršljo goro

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Na akacijevi paši

Za okolico Rakeka je bila najznačilnejša gospodarsko pomembna paša na hoji. ČD Rakek ima 50 stojišč, zato prevaževalci svoje čebele pogosto prevažajo v te kraje. Pozna več prevaževalcev in s tistimi, ki so tja večkrat pripeljali svoje čebele, so se dobro razumeli. Ker na pasiščih ni površinske vode, jo je bilo treba pripraviti, problem pa so rešili tako, da so domačini zagotavljali vodo za čebele, prevaževalci pa so jim v zameno dobavljali vino. Težave pa povzročajo tisti prevaževalci, ki sprva rezervirajo stojišče, nato pa svoje čebele peljejo drugam, na da bi sporočili, da jih ne bo. Posledica takšnega ravnanja je tako izpad dohodka ČD kot tudi neizrabljen paša. Glede občasno napetih odnosov med prevaževalci in lokalnimi čebelarji meni, da ni nikakršnih težav, če vsi ravnamo človeško in tako, kot kaže narava. Urejeni morajo biti tudi pašni red in stojišča. ČD Rakek ima že nekaj časa urejeno oboje.

Obdarovanje s čebeljimi pridelki

G. Vidrih ima smisel za trženje. Ko je še delal v Topilnici na Koroškem, je nekoč predlagal, da bi zaposlenim za novo leto podarili medena darila. Vodstvo je privolilo v to in od takrat naprej je to postala tradicija, ki ji je lani komaj ostal zvest zaradi slabše paše. Za zaposlene je vsako leto v darilni embalaži – zabojčkih pripravil več vrst medu s cvetnim prahom v majhnih kozarčkih, dve vrsti medu in med z lešniki.

Ker se je odločil podpreti skupno akcijo za boljšo kakovost medu po načelih HACCP, pa tudi zaradi višje cene, se je vključil v Kolektivno blagovno znamko in zdaj v shemo Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Za svoj med, predvsem hojev, je na ocenjevanjih medu na AGRI in v Semiču prejel tudi nekaj bronastih in srebrnih priznanj. Spominja se, kako težko je bilo včasih prodati med in kako se je to spremenilo, saj ga sedaj zaradi slabe paše ni, povpraševanje po njem pa je veliko. K večji prodaji so največ pripomogli promocijski projekti ČZS, kot najodmevnejši predvsem medeni zajtrk.

Izlet v vzrejo matic

V obdobju, ko je povečeval čebelarstvo, je želel spoznati čim več čebelarjev, jim pomagati pri delu in se tako od njih učiti. Kakih pet let je sodeloval z Markom Debevcom, da je spoznal čebelarjenje v večjem obsegu in se naučil vzreje matic. Njegov сосед čebelar ga je navduševal za vzrejo in tako so s kolegi v Javnih zgradilih plemenilno postajo. Z vzrejo matic v štiridesetih plemenilnikih se je ukvarjal približno pet let. Vzreja je bila sicer zanimiva in uspešna, vendar ni bila registrirana. Zato so matice dobavljali samo bližnjim čebelarjem, večino pa so jih celo podarili, ker niso pričakovali velikega zasluga, saj je šlo bolj za osebno zadovoljstvo. Vzrejo so kmalu opustili, zelo pa jo je oteževala tudi navzočnost medveda v teh krajih.

Veliko se je naučil tudi od čebelarskega mojstra Borisa Seražina, ki se je preselil v te kraje in postal član društva. Ker je bil g. Vidrih takrat predsednik društva, je znal g. Seražina modro vključiti in motivirati, da je v društvu vodil usposabljanje čebelarjev, se dejavno vključil v spomladanske in jesenske debatne večere, ki so dobro obiskani, in čebelarjem sproti svetoval glede na letni čas in razvoj čebel. G. Seražin je strokovno veliko pomagal tamkajšnjim čebelarjem. Vidrih mu je pomagal pri izdelavi 11+3-satnih AŽ-panjev – omar, tako da ima poleg 10-satnih AŽ-panjev tudi sam dve njegovi omari oz. dva Borisova panja, kot jim pravi sam.

Ker je z učenjem od drugih veliko pridobil in svoje znanje potrdil z nacionalno poklicno kvalifikacijo čebelar, je g. Vidrih svoje znanje vedno tudi sam rad razdal drugim. Čebelarji ga pogosto sprašujejo o čebelarjenju, nekaterim pa je postal tudi mentor in jih učil.

Dober voditelj povezuje zmožnosti različnih ljudi za skupno dobro

G. Vidrih je bil najprej član ČD Žerjav. Vsa leta je v društvu opravljal različne naloge, od tajnika do predsednika več komisij. Sodeloval pri graditvi čebelarskega doma v Jazbini, ki je bil odprt na dan čebelarskega praznika leta 1984 in ga čebelarji uporabljajo še danes. Leto pozneje je prevzel tudi delo za pridobitev društvenega prapora. Po preselitvi na Notranjsko je postal častni član ČD Žerjav, poleg tega pa je prejel vsa tri odličja Antona Janše. Že takrat je razmišljal o povezovanju koroških društev v območno zvezo. Zdaj je g. Vidrih član ČD Rakek. Na Notranjskem se je takoj vključil v čebelarsko dejavnost. Leta 1989 je bil izvoljen za predsednika ČZD Cerknica, ena izmed njegovih nalog pa je bila tudi organizacija čebelarskih strokovnih ekskurzij in usposabljanj. Za izjemno zahtevno izdajo biltena »Čebelarstvo na Notranjskem« je pripravil pregledno gradivo, ki ga je začel zbirati že g. Albreht. Predsednik je bil dva mandata. Pri skupnih nalogah in dejavnostih mu je uspelo povezati pet društev s skupaj več kot 200 čebelarji: ČD Rakek, ČD Cerknica, ČD Begunje pri Cerknici, ČD Loška dolina in ČD Bloke. Zdaj je predsednik nadzornega odbora te zveze. Ker so povezani, lahko zaradi zadostnega števila udeležencev organizirajo več izobraževanj in izletov (sami napolnijo avtobus), pa tudi čebelarski piknik, ki ga vsako leto pripravi drugo društvo.

Vzreje matic se je učil od Marka Debevca.

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Zaradi svojega prepričanja o nujnosti povezovanja za doseganje skupnih ciljev in uveljavljanja interesov je sodeloval tudi v organih ČZS. Tako je bil do izteka prejšnjega mandata član nadzornega odbora naše krovne organizacije. Konec devetdesetih let in v obdobju graditve Čebelarskega centra je bil dva mandata član upravnega odbora ČZS. Med drugim je bil tudi predsednik komisije za odlikovanja. Ves čas njegovega delovanja v organih ČZS se je ta lepo razvijala. Razprave so bile tehtne, sklepi premišljeni, odnosi med člani organov zveze pa dobri. Osebnostno je bil navdušen nad graditvijo Čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici, saj so bile delovne razmere na Cankarjevi ulici v Ljubljani slabe. Prepričan je, da je bila zgrajena stavba na Brdu pri Lukovici zelo dobra odločitev, saj je nekaj posebnega in edinstvenega v svetovnem merilu. Od tedaj se je čebelarstvo dobro razvijalo. Pred tem je ČZS oz. njena predhodnica ČZDS bolj ali manj skrbela samo za izdajanje Slovenskega čebelarja. Na terenu je vodil nekatere akcije za zbiranje sredstev: pridobili so žebliček in organizacijo udarniškega dela. Cerkniški čebelarji so centru podarili klopi, ki so postavljene pred stavbo in ki jih vzdržujejo še dandanes.

Po njegovem mnenju sicer čebelarji center pre malo obiskujejo, ker jim primanjkuje navezanosti. Ko obišejo čebelarski sejem v Celju, gredo na kosilo raje na Trojane, kot da bi šli v Center, to pa prav gotovo ni prav.

Druženje čebelarjev je smisel čebelarskega turizma

Ena izmed posebnosti g. Vidriha je njegovo veselje nad medsebojnim obiskovanjem čebelarjev na strokovnih ekskurzijah, ki so pravzaprav oblika čebelarskega turizma. Na obisk na Notranjsko je prihajalo veliko ČD iz Koroške, Prekmurja in Primorske. Ogleдали so si Rakov Škocjan z maketo presihajočega Cerkniškega jezera, društveni čebelnjak, čebelarsko učno pot ob Cerkniškem jezeru in grad Snežnik. Takšen izlet je trajal ves dan, sam pa je vse organiziral in vodil tako, da so bili vedno zadovoljni vsi udeleženci. Tudi čebe-

larji ČZD Cerknica radi obišejo druge kraje. Vsako leto imajo vsaj tri strokovne ekskurzije. S polnim avtobusom so obiskali že vse od Goriškega do Bovškega. Vrsta čebelarskega turizma, ko čebelarji obišejo čebelarje, je lepa, ker se čebelarji družijo ter vidijo druge kraje in zanimivosti, tako da se ljudje vrnejo domov zadovoljni. Čebelarski turizem je zdaj postal organizirana dejavnost, ki ni več volonterska. Večja sta ponudba in interes. Navdušen je tudi nad čebelarskimi prazniki. Udeležil se je vseh dvanajstih, trinajsti pa bo na Notranjskem, torej pri njih. Po njegovem mnenju se morajo čebelarski prazniki nadaljevati ne samo zaradi skupnega nastopa in kulturnega dela, ampak zato, ker je zelo pomembno srečati znance in podobno misleče. Sam je rad hodil tudi na kongrese Apimondie. Udeležil se je dveh – v Vancouveru in na Irskem.

O pomembnosti izobraževanja za prihodnji razvoj čebelarstva

Razvoj čebelarstva je po njegovem mnenju zelo pozitiven. Celotna organizacija, ČD, ČZD in ČZS kot krovna organizacija, je zastavljena dobro. Z nadaljevanjem takega dela ter s pridobitvijo finančnih pomoči in subvencij se bo čebelarstvo utrjevalo. Predavanja, literatura in tečaji prispevajo k vključevanju novih članov v društva, čeprav jih drugi zaradi starosti opuščajo. Če bo narava dopustila, se bo ČZS še krepila. V naravi opaža vse pogostejše ujme, to pa ga skrbi. Lahko je to zgolj eno izmed obdobij razvoja Zemlje, lahko pa gre tudi za širši in dolgoročnejši pojav. V pokrajini so občutne spremembe, npr. poplave. Zaradi lanskega zleda, vremenskih nevšečnosti, obilnih padavin in pomanjkanja paše so se razmere za čebelarstvo zelo poslabšale. G. Vidrih ne pomni tako slabe letine, gozd je uničen, za zdaj pa ni znano, kdaj se bodo razmere izboljšale.

Mlajšim čebelarjem svetuje, naj berejo, se udeležujejo usposabljanj ter posvetujejo z okoliškimi čebelarji, za katere vedo, da jim lahko kaj ponudijo. Brez dvoma imajo za vse to veliko boljše možnosti, kot so bile pred leti. Dandanes lahko za nasvet po telefonu pokličeš svetovalno službo. Kljub temu je še vedno pomembno tudi mentorstvo v društvih. Nekdaj so se čebelarji učili drug od drugega s pogovori: »Kaj pa ti narediš v takšni in takšni situaciji?« Drug drugemu so medsebojno strokovno pomagali, zdaj pa je takšna oblika pomoči do neke mere institucionalizirana v svetovalni službi terenskih svetovalcev.

Ker je g. Vidrih zdaj že v zrelih letih, mu pri čebelarskih opravilih pomagajo preostali člani družine. Starejši sin ima kmetijsko izobrazbo in je pripravljen kaj pomagati in postoriti pri čebelah, zato upa, da bo morda po upokojitvi prevzel tudi njegovo čebelarstvo. Za zdaj se je prilagodil tako, da zmanjšuje obseg čebelarjenja, vendar bo še vztrajal. **MB**

Ob nekdanjem zidanem čebelnjaku

110 let ČD Ptuj

Člani ČD Ptuj smo v petek, 26. septembra 2014, s slavnostno akademijo zaznamovali 110. obletnico ustanovitve društva. Slovesnost je potekala v Narodnem domu na Ptuj, najstarejšem slovenskem mestu, in to v isti dvorani, v kateri je bil tudi ustanovni občni zbor ČD Ptuj. Čebelarstvo himno je zapela ženska skupina Spominčice, ki je potem zapela še dve pesmi, nastopili so otroci iz vrtca in osnovne šole, odlomek o pomladi iz Vivaldijeve skladbe Štirje letni časi pa sta na čelih zaigrala brata.

Navzoče je pozdravil predsednik ČD Ptuj g. Janez Vertič ter orisal delo društva in njegov razvoj. Spomnil se je tudi velikanov slovenskega čebelarstva, med njimi tudi g. Ivana Jurančiča, ki se je v čebelarški šoli na Dunaju izsolal za potujočega čebelarkega učitelja in pisca. G. Jurančič je bil pomemben narodni buditelj na Štajerskem, saj je spodbudil nastanek številnih tamkajšnjih čebelarških društev in pomagal organizirati njihovo delo, čebelarje pa je izobrazil na njihovih srečanjih in shodih.

Čebelarje je pozdravil tudi ptujski župan dr. Štefan Čelan ter se jim s podelitvijo velike silhete občine Ptuj zahvalil za uspešno in prepoznavno delo. Sam sem jih pozdravil v imenu ČZS, jim čestital ob jubileju, se jim zahvalil za opravljeno delo

Foto: Silvo Božičko

ter jim zaželel uspešno delo in plodno sodelovanje s sosednjimi društvi in krovno organizacijo, predsednik ČZD Maribor g. Vlado Pušnik pa je slavljenca pozdravil v imenu sosednjih čebelarških društev. Ob koncu slovesnosti je g. Silvo Božičko z diaporo prikazal zgodovino društva. S svojo navzočnostjo so ptujskim čebelarjem slavje polepšali tudi predsednik ČZD Ptuj in predstavniki sosednjih čebelarških društev. Odlično organizirano slovesnost ob častitljivi obletnici smo nadaljevali in sklenili ob prigrizku in prijetnem druženju.

Franc Šmerc, podpredsednik ČZS

Goriški čebelarji so praznovali

Septembra lani so čebelarji na Goriškem praznovali 100 let organiziranega čebelarstva na tem območju. Osrednji govornik na slovesnosti, ki jo je pripravilo ČD Nova Gorica, je bil predsednik društva Izidor Šuligoj, ki je v svojem nagovoru predstavil delo goriških čebelarjev v minulih stotih letih. Ob tej priložnosti je izšel tudi zbornik, v katerem je natančno opisana celotna zgodovina društva.

Delo čebelarjev je v svojem nagovoru pohvalil tudi novogoriški župan Matej Arčon. Poudaril je predvsem dobro delo čebelarjev ČD Nova Gorica, še posebej pa je opozoril na akcijo Tradicionalni slovenski zajtrk in na zasluge čebelarjev pri krepitevi zavesti o pomembnosti čebel in čebeljih pridelkov med mladimi. V imenu ČZS sem čebelarjem čestital tudi sam ter jim zaželel uspešno delo še naprej.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

DOGODKI IN OBVESTILA

III. festival medu in dan medu v kulinariki

V soboto, 20. septembra 2014, je v Čebelarškem centru Gorenjske potekal III. festival medu in dan medu v kulinariki. Prireditev so pripravili ČZS, JSSČ, ČD Radovljica in Čebelarški razvojno-izobraževalni center Gorenjske.

Že kmalu po 9. uri so se pri čebelarškem centru začeli zbirati obiskovalci, da bi se udeležili odprtja razstave umetniško-čebelarске naveze Anje Bunderla in

Braneta Kozinca z naslovom »SATJE – shramba spomina«. Po nagovoru avtorjev in župana občine Radovljica ter razlagi nenavadnih del, ki so pritegnila zanimanje velikega števila ljudi, smo si skupaj z obiskovalci iz pobratene občine Svilajnac ogledali proizvodne in domselno na novo opremljene apiterapevtske prostore čebelarškega centra in čebelnjaka. Vodeni ogled centra je potekal ves dan, saj je bilo zanimanje ljudi izjemno.

Ob stojnicah smo se preizkusili v izdelovanju lectovih src in dražgoških kruhkov. K dobremu razpoloženju čez dan sta prispevala še izdelava in okušanje medenih koktejlsov s Sandijem Maroltom. Tako se je dobro razpoloženje ljudi ohranjalo vse do konca prireditve.

V dvorani smo lahko poslušali vrsto predavanj. Uroš Štefelin je z dijaki Srednje gostinsko-turistične šole Radovljica pripravil jedi z medom in drugimi lokalnimi živili. Pa še »šmorn« z medom, pa medeno pivo iz panja, pa medeni sladoled! Edin Halačević je prikazal izdelavo imenitnih koktejlsov z dodatkom medu, Simona Šlegel blagodejne učinke masaž z medom, dr. Borut Gosar pomembne inovativne postopke za pripravo medu z dodatki, Miha Gašperin, dr. med., pa vse bolj cenjeno apiterapijo in uporabo čebeljih pridelkov v apiterapiji.

Foto: ČRIGC

Veseli nas, da smo vsi skupaj poskrbeli za veselo druženje in da smo hkrati imeli priložnost ozaveščati o pomembnosti kranjske sivke, njenih pridelkov in naših izdelkov. Cenimo jih! Naj medi! **ČRIGC**

V Gorjah smo odprli čebelarstvo učno pot

Predstavniki ČD Bled-Gorje in Občine Gorje smo 12. septembra 2014 slovesno odprli čebelarstvo učno in razgledno pot. Slovesnosti so se udeležili številni krajanje, čebelarji in ugledni gostje iz občine, ČZ Gorenjske in sosednjih društev. Trak sta prerezala župan Občine Gorje g. Peter Torkar in čebelar g. Jože Kosmač, pot, s katero smo želeli približati in poudariti pomen čebelarstva v Gorjah, pa je blagoslovil župnik in čebelar g. Brane Zadnik. Za ta namen smo postavili dve informacijski tabli: na prvi sta predstavljeni pot in kratka zgodovina čebelarjenja v Gorjah, na drugi pa je z besedo in sliko predstavljena kranjska sivka. Lepe spremne fotografije kranjice je prispeval prof. Janez Gregori.

Brez dvoma je pot pomembna pridobitev za promocijo čebelarstva, hkrati pa je tudi dodatna turistična ponudba za lokalni in bližnji blejski turizem. Poleg tega tudi povezuje dva naravna spomenika v občini, znani Vintgar in Poključsko sotesko. Pot vodi mimo petih naseljenih in štirih nenaseljenih čebelnjakov. Ker poteka po najlepših mirnih poteh v občini, smo

Foto: Martina Hribar

jo imenovali tudi razgledna pot. Na njej se nam odpirajo lepi razgledi na Gorje, gorjanske vasi in okolico Bleda, proti vzhodu na Karavanke in proti Radovljici do kamniških planin. Ob poti lahko spoznavamo tudi kulturne, naravne in obrtno-tehniške spomenike Gorj. Da se obiskovalec lažje znajde, smo izdali zgi-banko z zemljevidom in opisom poti ter v križiščih postavili količke z usmerjevalnimi tablicami.

Jože Kosmač, ČD Bled-Gorje

Šentjernejski čebelarji v Svrlijgu

Leta 2012 sta župana občin Svrlijg iz Srbije in Šentjernej iz Slovenije podpisala dokument o pobratenuju občin.

Za ta namen se izmenjujejo tudi obiski različnih delegacij. Na uradno povabilo občine Svrlijg, naj sodelujemo na kulturno-turistični prireditvi »Belmužjada 2014«, ki je od 1. do 3. avgusta lani potekala v Svrlijgu, smo člani nekaterih društev na »Šentjernejskem dnevu« predstavljali našo občino. Poleg drugih (salamarij, vinogradniki, društvo kmetov) smo bili v delegaciji

tudi nekateri člani ČD Šentjernej. V dveh dneh smo se čebelarji na skupni stojnici predstavili z različnimi vrstami medu in drugimi medenimi pridelki, različnimi pecivi z dodatkom medu ter seveda z domačimi medenimi likerji. Manjkala nista niti vzorca izvrstne medice, ki jo za prijatelje pripravlja eden izmed naših članov, ter peneče medice, resnici na ljubo, »uvožene« iz Semiča.

Stojnica, tudi čebelarstvo del, je bila oba dneva zelo oblegana. Večina odraslih obiskovalcev je bila ob pokušnjah različnih vrst medu najbolj navdušena nad goz-

dnim medom, otroci pa seveda nad akacijevim. Za nas je bilo zelo zanimivo, da je nemalo obiskovalcev prvič spoznalo okus kostanjevega medu. Med preostalo ponudbo so bili moški najbolj navdušeni nad medenim likerjem – »medovačo«, kot ga imenujejo, ženske in otroci pa so posegali predvsem po pecivu z medom.

Čebelarji smo gostiteljem izrazili željo po srečanju s predstavniki tamkajšnje čebelarске organizacije ali po obisku katerega od njihovih čebelarjev, vendar se to, žal, ni zgodilo. Smo pa na prireditvenem prostoru navezali stike z nekaterimi tamkajšnjimi čebelarji, med drugim tudi s članico čebelarске družine Radosavljević, ki čebelarji s približno 1400 čebeljimi družinami. Ob pogovorih s tamkajšnjimi čebelarji smo ugotovili, da tudi oni ne pominjajo tako neugodnih vremenskih razmer, kot so bile lanske, niti tako slabih donosov medu. Tudi stanje na področju zatiranja varoj in zagotavljanja sredstev za zatiranje je skoraj enako kot pri nas. Upamo, da

Čebelarji v družbi s petelinom, simbolom Šentjerneja

Foto: Marjjan Hočevar – MEGAfoto

nam bo uspelo ohraniti stike, ki smo jih vzpostavili ob tej priložnosti, in jih po možnosti še nadgraditi.

Aleksander Kragolnik, ČD Šentjernej

Jožef Smrkolj prejel plaketo Državnega sveta RS

Državni svet Republike Slovenije je na predlog ČZS ob Mednarodnem dnevu prostovoljcev 5. decembra 2015 podelil plaketo državnega sveta za delo na področju prostovoljstva g. Jožetu Smrkolju, čebelarju, predsedniku ČD Zagorje ob Savi in predsedniku komisije UO ČZS za ekonomiko. Na slovesni podelitvi mu je plaketo izročil predsednik Državnega sveta RS Mitja Bervar. Tako je g. Smrkolj postal eden izmed stotih zaslužnih posameznikov prostovoljcev v minulih dvajsetih letih.

Ob tej priložnosti je g. Smrkolj povedal: »Drage čebelarke, čebelarji – moji prijatelji, danes je bil poseben dan. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil kolegu Francu Šmercu, pobudniku moje nominacije, ki jo je ČZS tudi uspešno izvedla. Podelitve priznanja se je udeležilo veliko čebelark, čebelarjev in ljubiteljev čebelarstva, to pa potrjuje vero v slovensko čebelarstvo. Ob tem naj poudarim, da je plaketa zaslužne

ga prostovoljca plod dolgoletnega dela in ustvarjanja zagorskih čebelarjev, zato to priznanje delim z njimi. V Sloveniji pa je še veliko društev in veliko čebelarjev, ki nesebično delajo za razvoj slovenskega čebelarstva in medsebojnega razumevanja. Iskreno povem, da mi ni žal za nobeno sekundico, ki sem jo namenil čebelarstvu, in hkrati obljubljam, da ostajam z vami!«

Mitja Bervar podeljuje plaketo zaslužnega prostovoljca leta 2014 Jožetu Smrkolju.

Foto: Franc Šmerc

ČZS odlikovana s srebrnim redom za zasluge

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je ob 140-letnici delovanja krovne čebelarске organizacije odlikoval ČZS s srebrnim redom za zasluge za njen izjemen prispevek pri ohranjanju in razvoju čebelarstva na Slovenskem. Odlikovanje je sprejel predsednik ČZS g. Boštjan Noč ter ob tej priložnosti napovedal Dan slovenskega čebelarstva v Evropskem parlamentu, na katerega je povabil tudi predsednika Pahorja. Podaril mu je majhen kozarček slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo, skromnost darila pa je v šali opravičil z besedami, »da kozarček ni majhen samo zato, ker prihaja iz

Zbrani čebelarji ob predsedniku Pahorju

Foto: MB

rok Gorenjca, ampak tudi zato, ker je bila letos, žal, pičila tudi letina medu«. Predsednik Pahor je poleg ČZS odlikoval tudi zaslužne zdravnike Ivana Krajnc-a, Majdo Benedik Dolničar in Ludvika Vidmarja. Ob

robu tega dogodka je bila sicer v Veliki dvorani predsedniške palače postavljena razstava izvrstnih panjskih končnic, ki so nastajale na delavnicah CUDV Radovljica. MB

Marija Sivec nominirana za Slovenko leta!

Foto: Arhiv Marija Sivec

Nominacija za Slovenko leta mi pomeni priznanje za moja prizadevanja in moje delo v preteklosti, čast in ponos v sedanosti in veliki obveznost v prihodnosti. Če je bil predlog ČZS posledica mojih bolj ali manj naključnih dejanj, je zame nominacija revije Jana obveza, da nekaterim stvarim v prihodu namenim več pozornosti, na primer promociji čebelarstva. Vsekakor ne bom dovolila, da bi moja kandidatura izvenela v prazno! Zanimivo, da so navdušeni tudi v domači občini Kobarid in že načrtujejo, za kaj vse me lahko uporabijo. 😊

Znani slovenski čebelarji o nominiranki za Slovenko leta Mariji Sivec

Brane Borštnik – Velike Lašče: Malo je tako pogumnih deklet in žensk, ki si upajo s čebelami služiti vsakdanji kruh, ki jih ni strah stotisočernih čebel okoli svojega delovnega prostora, saj po navadi že ena sama čebela okoli glave povzroči paniko. Poleg tega je svoje izkušnje, znanje in svoja spoznanja pripravljena deliti tako z mladimi čebelarji kot tudi z že prekaljenimi čebelarskimi mojstri. Čebelarsko kapo dol!

Franc Prezelj – Kamnik: Marija je vzor slovenskim čebelarjem predvsem s svojim načinom čebelarjenja v različnih tipih panjev in z vzrejo matic za prodajo tako v Sloveniji kot tudi v zamejstvu. Z možem Dušanom v svoje čebelarstvo uspešno prenašata v

tujini pridobljeno znanje in ga z veseljem posredujeja tudi drugim, predvsem mladim čebelarjem.

Pavel Zdešar – Polšnik: Odlično mnenje imam o Marički in njeni družini, ki jo poznam že dolgo. Skupaj z njenim marljivim možem smo tudi člani ČD Litija. Prispeval sem tudi pri njenem učenju za čebelarskega mojstra (mojstrico) in ju uvrščam v sam vrh. Kot polklicni, čebelarski in življenjski par sta odlično izbrala prednosti prostora, v katerem živita in skupaj žanje ta uspehe. Takih čebelarskih parov je pri nas bilo in jih je še nekaj. Vendar je Marička zares posebna in zelo sposobna oseba, ki jo krasijo izjemna energija, delavnost, talenti in dobronamernost. Njeno splošno znanje o življenju, kulturi in umetnosti, gradbeništvu in opremljanju, kulturni dediščini, vzgoji mladih, varovanju narave, tehničnih spretnostih, čebelarskem marketingu in komunikaciji (in lahko bi še dolgo našteval) je čutiti ob vsakokratnem stiku, kažejo pa se tudi v vsestransko zelo uspešnem čebelarstvu Sivec – Žunko. Prepričan sem, da odlično zastopa nas vse. Veselim se njenega uspeha ali v hudi konkurenci vsaj čim boljše uvrstitve. To je čudovita in hkrati posebne vrste promocija našega čebelarstva in delovanja ČZS. Navijam za Marijo Sivec, tako pa naj stori celotno članstvo!

Andrej Sever – Metlika: Kadar Marija odpre panj s čebelami in začne delati, najprej poboža našo kranjsko sivko, nato pa poleti v nebo, po dolini Soče, poda roko čebelarjem izpod Kamniških planin, knapom v Zasavju, pocuka Kralja Matjaža pod Peco za brado, gozdarja na Pohorju za rokav, zasejati želi veselje kot zaseje pšenico kmet prekmurskih ravnin, nazdraviti z vincem Slovenskih goric, s cvičkom z dolenskih gričev in zaplesati kolo sredi belokranjskih stelnikov, objeti želi prelepo Slovenijo in se ji zahvaliti za vse, kar ji daje. Da, taka je naša Marija.

GLASUJTE ZA MARIJO SIVEC

Za Marijo Sivec lahko **glasujete s kuponi iz revije JANA** (vsa navodila so v reviji Jana ali na spletni strani www.jana.si) ali pa po telefonu na **št. 4567 pošljite SMS z vsebino: »SLOVENKA 9«**. Rok za glasovanje je do 15. januarja 2015. Vsak naš glas šteje – več ko nas bo glasovalo zanjo, večja bo možnost, da postane **ČEBELAR-KA MARIJA SIVEC SLOVENKA LETA!**

Predlog za odlikovanje Pavla Zdešarja

Kot predsednik ČZS sem na seji UO ČZS, 11. decembra 2014, predlagal, naj sprejme naslednji sklep: »ČZS predsedniku Republike Slovenije g. Borutu Pahorju predlaga, da podeli državno odlikovanje g. Pavlu Zdešarju za vse zasluge za razvoj slovenskega čebelarstva.« UO ČZS je sklep sprejel soglasno!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Nova priznanja za delo in zasluge v čebelarstvu

Na ČZS (info@czs.si) lahko naročite značke zvestobe za 10, 20, 30, 40, 50 let članstva, priznanje za zasluge pri razvoju čebelarstva, listino častnega člana ter listino čebelarskega veterana. V prodajne cene niso vključeni stroški pošiljanja naročniku. Ob naročilu listine častnega člana, listine čebelarskega veterana in značk zvestobe ČZS morate priložiti tudi seznam prejemnikov teh priznanj.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Foto: MB

Cenik:

Artikel	Prodajna cena v EUR z DDV za kos
Značka za 50 let članstva (zlata)	2,65
Značka za 40 let članstva (srebrna)	2,50
Značka za 30 let članstva (bronasta)	2,50
Značka za 20 let članstva (bakrena)	2,50
Značka za 10 let članstva (cinkana)	2,50
Priznanje za zasluge pri razvoju čebelarstva	0,19
Listina častnega člana	0,19
Listina čebelarskega veterana	0,19

ČEBELARSKI ŽURNAL

Ilustrirani časopis za čebelarsko kulturo

Poziv k naročilu za leto 2015

Časopis izhaja v srbskem jeziku štirikrat letno (januar, april, julij in oktober) na 52 barvnih straneh.

Cena letne naročnine je 18 EUR

(v ceno je vračunana dostava na naslov naročnika)

PREDPLAČILO LAHKO IZVRŠITE NA DVA NAČINA:

1. Preko posrednika v Sloveniji g. Franca Prezelja:

Kontakt: 030/604 011
franc.prezelj@gmail.com

2. Direktno, preko sledečih korakov za plačilo:

Intermediary Bank / Correspondent Bank
SWIFT – BIC: DEUTDEFF
Ime: DEUTSCHE BANK AG
Mesto, Država: FRANKFURT AM MAIN, GERMANY

Account with institution / Beneficiary's Bank
SWIFT – BIC: KOBRBSBG
Ime: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD
Naslov: Svetog Save 14
Mesto, Država: 11000 Belgrade, Republic of Serbia

Beneficiary

IBAN/ številka računa: RS35205007100046637333
Ime podjetja: IZDAVAČKA AGENCIJA UME LJ IĆ
Naslov: ČE DE DULEJANOVIĆA 33
Mesto, Država: Kragujevac, REPUBLIC OF SERBIA

Bančno provizijo plača naročnik, o čimer obvesti bančnega uslužbenca. Potrdilo o plačilu s točnim naslovom predplačnika je potrebno poslati z elektronsko pošto na e-naslov: pcelarskizurnal@yahoo.com, ali s pošto na naslov: Pčelarski žurnal, Braće Jerković 103/10, 11010 Beograd, Srbija

Kontakt: **Ivan Umelj ić** • ++381 64 2424455 • ++381 11 2497890
pcelarskizurnal@yahoo.com • www.pcelarskizurnal.com

Novi naročniki prejemejo v dar dve številki Čebelarskega žurnala iz leta 2014.

Slovensko čebelarstvo odslej v redni mesečni oddaji TV Uživajmo.si!

Decembra 2014 smo na sedežu ČZS podpisali pogodbo med ČZS in ABCD1, d. o. o., producentom televizijskega programa UŽIVAJMO.SI. Omenjena TV bo program začela predvajati v začetku leta 2015. **Oddaja z naslovom SLOVENSKO ČEBELARSTVO bo na sporedu vsak četrti petek v mesecu ob 20.30**, sledilo pa ji bo 11 ponovitev v različnih terminih. Vsaka oddaja bo trajala 30 minut. Polovica oddaje bo namenjena informacijam Čebelarke zveze Slovenije, druga polovica pa predstaviti čebelarstva na terenu. Ker bo na leto predvajanih

12 oddaj, bo imel vsak »volilni« okolish ČZS za svojo predstavitev na voljo po 15 minut. **Od januarja naprej bomo tako čebelarji imeli svojo redno oddajo, ki jo bo mogoče spremljati po TV Uživajmo.si na vseh kabelskih sistemih v Sloveniji in prek spletne strani www.uzivajmo.si. Prva oddaja bo na sporedu v petek, 23. januarja 2015, ob 20.30.**

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Izdaja e-računov proračunskim uporabnikom

Od 1. januarja 2015 bomo morali tudi čebelarji **proračunskim uporabnikom** (npr. šolam, vrtcem, občinam – celoten seznam je objavljen na spletni strani Uprave za javna plačila (UJP), www.ujp.gov.si) izstavljeni **račune v elektronski obliki** ali t. i. e-račune. Manjše število računov (pet na mesec) bo mogoče vnašati ročno v spletni aplikaciji UJP: www.ujp.gov.si/novice.asp?id_n=355. Vnašanje prek tega portala bo brezplačno, potreben pa bo certifikat oz. digitalni podpis. Druga možnost je **prek spletne banke**, vendar je ta storitev plačljiva. Ceno oddaje e-

-računa preverite pri svoji banki, po večini pa je za poslani račun treba plačati približno 0,25 EUR. **Kako pridobite digitalni podpis?** V Sloveniji obstaja več pooblaščenih izdajateljev potrdil. Eden najpogostejših je Sigen-ca, ki je brezplačen in ga pridobite na podlagi zahtevka in osebnega dokumenta na območni upravni enoti. Podrobnosti si lahko preberete na spletni strani: www.sigen-ca.si/pridobitev_fizicni.php. Ob morebitnih težavah lahko za pomoč oz. nasvet prosite go. Tanjo Magdič, svetovalko za ekonomiko.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Nova spletna podstran ČZS

Na spletni strani ČZS smo uvedli novo rubriko z naslovom »MEDOVITE RASTLINE«. Na njej boste našli slovenska in botanična imena pomembnejših medovitih rastlin, ki uspevajo pri nas, koliko so te za-

nimive za čebele, in njihove kratke opise. V prihodnosti bomo dodajali tudi fotografije posameznih rastlin in širili njihovo bazo.

Jure Justinek, vodja ONS

Prenova spletne strani ČZS

ČZS pripravlja prenovo svoje spletne strani www.czs.si. Vsa čebelarstva društva in območne zveze, ki imajo svoje spletne strani, prosimo, da njihove naslove posredujejo Vladu Auguštinu na e-naslov: vlado.augustin@czs.si.

augustin@czs.si, tako da bodo na spletni strani ČZS objavljene tudi povezave na spletne strani društev in zvez. Podatke sporočite čim prej.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Novi pravilnik o čebelarstvih krožkih

UO ČZS je na svoji 14. redni seji, 11. decembra 2014, sprejel pravilnik o čebelarstvih krožkih. Cilj tega dokumenta je, da na enem mestu zbere vse doslej sprejete sklepe glede čebelarstvih krožkov in sistematično opiše stanje, kakršno se je na tem področju razvilo v minulih letih. Tako je bila vanj prene-

sena uspešna praksa krožkov. Poleg tega pravilnik vsebuje tudi spodbude za še kakovostnejše delovanje krožkov, saj opredeljuje pedagoške in čebelarke pogoje za licenciranje mentorjev čebelarstvih krožkov. Pravilnik je objavljen na spletni strani: www.czs.si/cz_pravilniki.php.

MB

ApiSlovenija

38. dnevi čebelarstva v Celju,

Celje, Celjski sejem, 14.–15. marec 2015

Največje, že 38. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

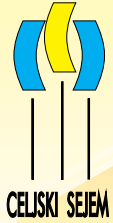
- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

RAZSTAVLJAVCI, izrabite ugodnosti ZGODNJE PRIJAVE ZA UDELEŽBO NA SEJMU!
Vašo prijavo pričakujemo do 13. januarja 2015.

V soboto, 14. marca 2015, bosta osrednji strokovni temi čim boljša izraba paš v Sloveniji in problematika panjskega hrošča, v nedeljo, 15. marca 2015, pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam.

Informacije: Nina Ermenc Pangerl, tel.: 03/543 32 00

nina.ermenc@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

Tehnična pomoč čebelarjem

Javni razpis za tehnično pomoč čebelarjem v letu 2015 bo predvidoma objavljen marca oz. najpozneje

v začetku aprila letos.

Javna svetovalna služba v čebelarstvu

Svetovanje terenskih svetovalcev v hladnih dneh

V tem obdobju so čebele stisnjene v gručo, čebelar pa mora zdaj poskrbeti predvsem za to, da je v okolici čebelnjaka oz. panjev mir. Poskrbeti je treba tudi za mir v notranjosti čebelnjaka, in sicer tako, da nastavimo pasti za glodavce. Za januar je značilno, da v tem mesecu zapade največ snega. Ob obilnejšem sneženju moramo spremljati žrela in jih očistiti, če jih prekrije sneg. Poleg tega se januarja pogosto pojavijo tudi toplejši dnevi, ki čebele privabijo iz panja na čistilni izlet. Zaradi tega moramo pred panji natrositi žagovino ali kaj podobnega, da čebele ne otpnejo na snegu. Sicer pa so vam v tem obdobju terenski svetovalci v pomoč pri:

- **izpolnjevanju čebelarske dokumentacije** (Čebelarji se ne zavedamo dovolj, da je poleg dela s čebelami treba poskrbeti tudi za redno zapisovanje in urejenost dokumentacije v čebelarstvu. Pri izpolnjevanju dokumentacije vam lahko pomaga terenski svetovalec.);
- **označitvi čebeljih pridelkov** (13. decembra 2014 je začela veljati Uredba (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih porabnikom. Uredba uvaja nekatere novosti o označevanju čebeljih pridelkov, zato lahko skupaj s terenskim svetovalcem pregledate vaše označene pridelke in označbe po potrebi dopolnite.);

- **pripravi čebelarskega pribora** (S terenskim svetovalcem se lahko posvetujete o tem, kako pripraviti čebelarski pribor, pa tudi o tem, kako urediti prostore, namenjene za čebelarjenje.).

V začetku leta ČD sklicujejo občne zборе, na katerih obravnavajo društveni letni načrt dela. Tovrstno druženje čebelarjev na občnih zborih je idealno, da predsedniki ČD nanje povabijo tudi terenskega svetovalca, pristojnega za območje društva. Ta jim bo predstavil mrežo terenskih svetovalcev, lahko pa jim pomaga tudi pri razreševanju morebitnih težav na področju čebelarstva. **Poleg tega je pomembno tudi to, da se z mrežo terenskih svetovalcev seznanijo čebelarji začetniki, ki jih društva na občnih zborih sprejmejo v svoje članstvo.**

Terenski svetovalci lahko v ČD izvedejo tudi delavnice, ki so namenjene vsem čebelarjem. Cilj delavnic je, da čebelarji rešujejo odprta vprašanja v okviru ČD, terenski svetovalec pa jim pri tem pomaga. Kontaktni podatki svetovalcev so objavljeni na spletni strani ČZS, lahko pa pokličete tudi na tel. št.: 041/352 997 in skupaj bomo poiskali terenskega svetovalca, pristojnega za vaše območje.

Dr. Peter Kozmus, vodja PRO

Ohranimo sloves slovenskih čebeljih pridelkov

Čebelji pridelki so povsem naravna živila, proizvod čebel in čebelarja. Čebele izdelajo čebelje pridelke najboljše kakovosti, čebelar pa mora poskrbeti, da to kakovost ponudi tudi svojim kupcem. Januarja in februarja 2015 bomo pripravili 11 regijskih posvetov z naslovom *Ohranimo sloves slovenskih čebeljih pridelkov*, na katerih bomo razpravljali

o dobri čebelarški praksi pri zagotavljanju najboljše kakovosti ter varnosti medu in drugih čebeljih pridelkov. Na njih bodo sodelovali g. Boštjan Noč, g. Tomaž Samec, ga. Nataša Lilek in mag. Andreja Kandolf Borovšak. Ker je tema izjemno aktualna, vas vabimo, da se posvetov udeležite v čim večjem številu! Razpored regijskih posvetov:

Datum	Ura	Lokacija	Koordinator
15. jan.	17.00	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
19. jan.	16.00	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Repič 031/484 527
22. jan.	18.00	Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	ga. Jurše Rogelj 041/990 332
26. jan.	16.00	Sejna soba Kmetijsko gozdarske zadruga, Meža 27, Dravograd	g. Žvikart 031/375 107
29. jan.	18.00	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
2. feb.	16.00	Občinska dvorana Občine Nova Gorica	g. Štucin 041/450 240
5. feb.	18.00	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Stušek 041/762 651

Računovodsko svetovanje čebelarškim društvom

Vodstva čebelarških društev obveščamo, da se glede morebitnih vprašanj o vodenju računovodstva v društvih lahko posvetujejo z računovodkinjo ČZS

go. Marijo Oven. Dosegljiva je po tel. št.: 041/589 104 ali e-pošti: marija.oven@czs.si.

Marija Oven, računovodstvo ČZS

Izobraževanja o zdravstvenem varstvu čebel

V letu 2015 bo Veterinarska fakulteta – Nacionalni veterinarski inštitut v čebelarških društvih izvajal izobraževanja o zdravstvenem varstvu čebel. Društva obveščamo, da naj datume tovrstnega izobraževanja zaradi pravočasne objave uskladijo neposredno

s pristojnimi veterinarji VF NVI najpozneje do 10. v mesecu za prihodnji mesec. Datumi izobraževanj o zdravstvenem varstvu čebel za januar so objavljeni v urniku.

Nacionalni veterinarski inštitut

Urniki usposabljanj v januarju

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. **Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu** izvajamo v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obnovitev znanja.

Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev. Potrdila bodo lahko takoj prejeli tisti čebelarji, ki se bodo prijavi do dva dni pred predavanjem in uspešno opravili preverjanje znanja! Po posameznih predavanjih bo sledila še brezplačna pol ure trajajoča predstavitev novih možnosti trženja za čebelarje z naslovom Med in ameriški slannik – nove možnosti trženja za čebelarje.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
12. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Hotel Bela krajina, Metlika	g. Gačnik 031/592 894
14. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Osnovna šola Šentjernej, Prvomajska cesta 9, Šentjernej	g. Kragolnik 041/418 160
21. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Polhov Gradec, Polhov Gradec 52	g. Prebil 031/604 309
28. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Felicijanova dvorana, Sevniški grad, Sevnica	g. Zagorc 031/874 462

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Svetovanja JSSC					
14. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja; Pridobivanje sredstev in možnosti za prijave na razpise	Tanja Magdič	Čebelarski dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
19. jan.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja; Pridobivanje sredstev in možnosti za prijave na razpise	Tanja Magdič	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Finžgar 041 633 185
21. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja; Pridobivanje sredstev in možnosti za prijave na razpise	Tanja Magdič	Sejna dvorana občine Tolmin, Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
4. feb.	17.30	Svetovanje iz področja nove zakonodaje o označevanju živil	Nataša Lilek	Kulturni dom Skaručna	g. Gosar 041/767 595

Izobraževanja VF NVI s področja zdravstvenega varstva čebel

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
8. jan.	16.00	Mali panjski hrošč; Zatiranje hude gnilobe čebelje zalege na območju NVI Celje; Kako bomo zaščitili zdrave čebel v letu 2015?	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Gasilski dom, Slovenske Konjice	ga. Jurič 041/900 005
10. jan.	12.30	Mali panjski hrošč	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Galaksija, Trebnje	ga. Vraničar Novak 041/649 495
14. jan.	16.00	Mali panjski hrošč – grožnja slovenskemu čebelarstvu	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Tolmin	g. Planinc 041/740 805
14. jan.	17.00	Mali panjski hrošč	Martina Škof, dr. vet. med.	prostori ČD Barje	ga. Škof 041/650 158
21. jan.	17.00	Mali panjski hrošč	Martina Škof, dr. vet. med.	prostori ČD Polhov Gradec	ga. Škof 041/650 158
21. jan.	17.00	Pojavi nose mavosti v Pomurju, Podravju in Primorskem; Varoja – kako smo zatirali varoje v letu 2014 in kako bomo ukrepali v letu 2015?	mag. Lidija Mata vž, dr. vet. med., in mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Čebelji gradič	ga. Mata vž 031/622 730
21. jan.	17.00	Mali panjski hrošč	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Lovski dom, Stari trg pri Ložu	ga. Skerbiš 041/645 763
22. jan.	17.00	Pojavi nose mavosti v Pomurju, Podravju in Primorskem; Mali panjski hrošč	mag. Lidija Mata vž, dr. vet. med., in mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Mladinski prostori - klet pod Občino Selnica ob Dravi, Slovenski trg 4, Selnica ob Dravi	ga. Lešnik 041/645 792
22. jan.	18.00	Mali panjski hrošč – grožnja slovenskemu čebelarstvu	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Jenko Rogelj 041/645 769
25. jan.	9.00	Mali panjski hrošč – grožnja slovenskemu čebelarstvu	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Postojna	g. Planinc 041/740 805
27. jan.	17.00	Mali panjski hrošč; Zatiranje hude gnilobe čebelje zalege na območju NVI Celje; Kako bomo zaščitili zdrave čebel v letu 2015?	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Thermana park, Laško	ga. Jurič 041/900 005
28. jan.	17.00	Mali panjski hrošč – ugotavljanje in preventivni ukrepi; Epidemiologija pri pojavu čebeljih bolezni	mag. Lidija Mata vž, dr. vet. med., in mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Križevci pri Ljutomeru	ga. Mata vž 031/622 730
28. jan.	17.00	Mali panjski hrošč	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	ga. Skerbiš 041/645 763
28. jan.	17.00	Mali panjski hrošč	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Center biotehnike in turizma, Sevnno 13, Novo mesto	ga. Vraničar Novak 041/649 495
30. jan.	18.00	Mali panjski hrošč – grožnja slovenskemu čebelarstvu	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Dom čebelarjev Brode, Skofja Loka	ga. Jenko Rogelj 041/645 769
3. feb.	16.00	Mali panjski hrošč; Zatiranje hude gnilobe čebelje zalege na območju NVI Celje; Kako bomo zaščitili zdrave čebel v letu 2015?	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Čebelarski dom, Izlake	ga. Jurič 041/900 005

“Čbelica na rajžo gre”

Izdelava prevoznih čebelnjakov
prilagodljiva notranja stena

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si, info@cebelnjaki.si
telefon: 031 681 589

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 11. do 20. 12. 2014

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice \pm kg	Opis dogajanja
Goriško, Šempeter	-1,8	Poraba hrane
Ribniško Pohorje	-0,9	Poraba hrane
Lendava	-0,9	Poraba hrane
Bled	-1,9	Poraba hrane
Koper, Dekani	-2,2	Poraba hrane
Logaška planota, Menišija	-0,9	Poraba hrane
Bela krajina, Poljanska gora	-0,9	Poraba hrane
Bistriško Pohorje	-2,4	Poraba hrane
Vransko, Prebold	-1,1	Poraba hrane
Braslovče	-1,9	Poraba hrane
Metlika	-1,3	Poraba hrane
Slovenska Bistrica, Oplotnica	-1,6	Poraba hrane
Travna gora	-1,7	Poraba hrane

Zreško Pohorje	-1,6	Poraba hrane
Goričko, Dankovci	-0,9	Poraba hrane
Laško, Malič	-1,2	Poraba hrane
Loška dolina, Kozarišče	-1,0	Poraba hrane
Kočevski rog	-1,5	Poraba hrane
Kostrivnica, Lahomno	-2,1	Poraba hrane
Kozjak, Kapla	-1,1	Poraba hrane
Krim, Iška vas	-1,4	Poraba hrane
Ptuj, Haloze	-1,6	Poraba hrane
Kobansko na Kozjaku	-2,2	Poraba hrane
Krško, Sevniško	-1,1	Poraba hrane
Kanalsko, Tolminsko	-1,1	Poraba hrane
Prekmurje, Mali Bakovci	-1,5	Poraba hrane
Vrhnika, Borovnica	-1,6	Poraba hrane
Žužemberk	-1,6	Poraba hrane

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@amis.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p.
 ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
 GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@amis.net
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

11. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM

6.-8.2. 2015

SEJEMSKI PROSTOR GUDOVEC

TEL: +385 (0)43/238-840
 FAKS: +385 (0)43/238-848
 e-pošta: caus@bj-sajam.hr
ivana@bj-sajam.hr
kovacic@bj-sajam.hr
www.bj-sajam.hr

BJELOVARSKI SEJEM d.o.o.
HRVAŠKA ČEBELARSKA ZVEZA
ČEBELARSKA ZVEZA BBŽ

Na sejemskom prostoru Gudovec v Bjelovaruju v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o., Hrvaške čebelarске zveze in Čebelarске zveze Bjelovarsko-bilogorske županije bo 6., 7. in 8. februara 2015 potekal 11. mednarodni čebelarski sejem.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter drugih čebeljih pridelkov,
2. razstava in prodaja čebelarске opreme ter
3. izobraževalni del

7. in 8. 2. 2015
SEJEM VINA IN
VINOGRADNIŠTVA

Akcija

LYSON

Januarja za vsa prednaročila čebelarke opreme Lyson

*vse cene vsebujejo DDV

15%
POPUSTARočna tlačilnica za med fi 400 mm: **249,37€**Nakladni panj: **104,18€**Točilo za 6 AŽ-satov, premium line: **2.164,04€**Naprava za pripravo pogače: **820€**Grelec za med fi 250 mm Lyson: **374,30€**Mešalnik za pripravo kremnega medu 50 l: **1.062,38€**Komora za dekrystalizacijo medu 650 l: **1.028,22€**Avtomska polnilnica za med: **3.096,60€**Na voljo je tudi druga čebelarška oprema, ogledate pa si jo lahko na spletni strani www.belokranjski-hram.siBelokranjski hram, d. o. o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, GSM: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, e-naslov: info.belokranjski-hram@t-2.net

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 -CEDILA
 -KADILNIKI
 -ZASČITNA OPREMA
 -PANJI IN OPREMA
 -SATHICE
 -OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!

NUDIMO
IZDELAVO
SATNIC
IZ VAŠEGA VOSKA

-MIN. KOLIČINA VOSKA
10 KG

URNIK

pon-čet 9:00-11:30 13:30-16:00 sob. zaprti	pe-četrnik 9:30-13:00 13:30-17:00 sob. zaprti
--	---

DRIVE-BUS
Trgovini bošta od 31.12.2014 do 31.1.2015 zaprti.

IZPARILNIK ZA
OKSALNO KISLINO

Video o delovanju izparilnika na naši spletni strani!

ZABOJNIKI ZA
PREVOZ AŽ IN LR
PANJEV PANJEV

NADGRADNJE
KAMIONOV

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S,
4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S,
10S, po naročilu 11S
-PANJI AŽ KOZINC
11+3

OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

POGONI ZA
TANGENTIALNA,
KASSETNA IN
RADIALNA TOČILA

ČISTEJŠI
CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJE VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU
IZDELUJEMO PANJE AŽ Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1938

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogličeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1938

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrže@yahoo.com

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sabota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voskal
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

Wachs der Austria Bio Garantie kontrollierter Bienenhonig

**Predstavljamo vam novost na slovenskem tržišču:
spiralni potopni talilniki za med**

Kupiti jih je mogoče v treh različnih dimenzijah:

Premer	Moč	Cena*
170 mm	50 W	70,00 €
215 mm	50 W	75,00 €
300 mm	75 W	85,00 €

*V ceno je vključen 22 % DDV

Odlukuje jih:

- velika kontaktna površina med medom in grelnim telesom, ki je izdelano iz nerjavečega jekla,
- zaradi spiralne oblike je grelna površina enakomerno razporejena po celtni širini posode,
- stalna temperatura gretja, tako da ta ni nikoli višja od 40 °C,
- preprosta uporaba – grelnik samo priključimo v standardno 220 V vtičnico in namestimo v posodo,
- preprosto vzdrževanje – po uporabi grelnik operemo v topli vodi in posušimo.

Naročila sprejema in prodaja: **Air maat, d. o. o., Povir 52a, Sežana**
e-pošta: jani@atelsek.si, GSM: 041/649 142

PRODAM

Cvetni prah, posušen in prebran, tel.: 041/804 413.

Cvetni prah in vosek, tel.: 041/908 559.

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, zamrznjen, tel.: 041/990 360.

Matični mleček lastne pridelave, pakiran po 40, 150 in 700 g, mogoče pošiljanje po hitri pošti, tel.: 02/764 23 21, 031/484 527.

Ekološki vosek s certifikatom (Postojna), tel.: 041/577 256.

Akacijev med, tel.: 040/160 015 (po 15. uri).

Med oljne ogrščice, tel.: 040/217 542.

Cvetlični med, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Cvetlični med v sodih ali v kozarcih, cena po dogovoru, tel.: 070/753 096.

Gozdni in hojev med, tel.: 041/403 960.

Gozdni in hojev med in vosek (Novo mesto), tel.: 07/302 62 69.

Hojev med, tel.: 031/882 295.

Hojev med, tel.: 031/244 601.

AŽ-panje, po meri in manjše čebelnjake, tel.: 031/440 940.

9-, 10-, 11-, 12-satne AŽ-panje, rogljičene in s satniki ter zbite, lepljene in vrtane AŽ-satnike, tel.: 041/833 843.

10- in 7-satne AŽ-panje ter 1/1 in 2/3 LR-panje, tel.: 041/839 496.

9-, 10-, 11-, 11+3-, 12-satne in trietažne AŽ-panje, 5- in 7-satne prašilčke, LR- in DB-panje, satnike ter 31 cm široke valje za satnice, tel.: 031/699 864.

LR-panj, 1/1 standard, kompleten, in prevozni zabojnik za 10 AŽ-panjev, tel.: 031/674 883.

Zabojnik za prevoz čebel z 10- in 12-satnimi AŽ-panji (lahko tudi brez njih) ter kakovostne lipove AŽ-satnike, tel.: 031/753 345.

Traktorsko prikolico za prevoz 32 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 051/313 776.

Mercedes 1840, l. 1999, prvič registriran 2003, prvi lastnik, primeren za prevoz čebel, tehnično brezhiben, tel.: 041/557 907.

Lipove deske, debeline 22, 32 in 42 mm, zračno suhe, mogoča dostava večjih količin, tel.: 040/211 346.

AŽ-satnike, rogljičene (okolica Krškega), tel.: 041/236 256 (med tednom po 15. uri).

AŽ-, DB- in LR-satnike, nezbite ali zbite in lepljene, lahko zažičene (Litija), tel.: 031/533 939.

KUPIM

Slovenski čebelar in sadjerejec od leta 1883–1889 ter Slovenski čebelar od leta 1898–1946 (Šmarjeta), tel.: 041/611 377.

Tovornjak ali zabojnik s čebelami ali brez njih ter čebelarstvo opremo, točilo, ometalnik, čebelji vosek in čebele, tel.: 031/753 345.

SELAK, MIZARSTVO, d.o.o.

Planina pri Cerknem 49
5282 CERKNO
GSM: 031/304 118
e-pošta: stane.selak@gmail.com

Izdelujemo kakovostne AŽ-panje iz sušenega smrekovega lesa na izjemno trden spoj; površinsko so zaščiteni, pitalnik inja prostornino 2 l. Na voljo so 10S, 12S, 7S panji, pa tudi AŽ-satniki: lepljeni, cinkani in vrtani iz kakovostnega lipovega lesa.

MIZARSTVO ČEBELARSTVO

Jernej Furlan

- prašilčki (5s, 7s)
- až-panji (9s, 10s, 11s, 12s)
- až-panji (11+3)
- trietražni až (9s, 10s)
- lipovi satniki
- dadant blatt (10s-lr tloris, 6s naklada)
- lr-panji (1/1, 2/3)
- vse ostale izvedbe panjev

Sprejemamo naročila za panje.
Po dogovoru možna predstavitev v čebelarških društvih.
Pokličite za ugodno ponudbo!

**KAKOVOSTNI
PANJI**
PO UGODNIH IN
KONKURENCNIH
CENAH

naklada za 6 satni
stroporni db panj

panj 11+3
- od zadaj z vrati ali s peno

Jereslavce 28
8258 Kapele
GSM: 031-699-864
E-mail: furlan.jernej@gmail.com

PETER VRHUNC
1942–2014

Peter Vrhunc je bil med čebelarji zelo priljubljen in spoštovan. Bil je vzoren čebelar in tudi vzoren mož in

oče. Ker je dobro poznal življenje čebel, je uspešno gospodaril z njimi. Svoje znanje je rad razdal drugim čebelarjem, ki so ga obiskovali. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Po poklicu je bil mizar. Čebelnje panje je izdeloval sam in tudi čebelnjak je delo njegovih rok. Svoje čebelarsko znanje je prenesel na svoje sinove, ki bodo gotovo hodili po njegovi poti.

Na zadnji poti smo ga pospremili številni čebelarji z društvenim praporom. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Železniki

TONE PEČAR
1922–2014

Pokojnega Toneta so rojnice položile v zibelko daljnega leta 1922. Trdo kmečko delo od malega je bila

njegova vzgoja. Zrasel je v odgovornega človeka in odličnega čebelarja, ki so ga kalile življenjske preizkušnje nasilno mobiliziranega nemškega vojaka. Z božjo pomočjo mu je uspelo preživeti vse preizkušnje. Delal je na kmetiji in si za razvedrilo po težkem delu omislil čebele. Tem drobnim žuželkam je ostal zvest do konca svojega življenja ali kar 69 let. Ni minil dan, pa naj je bil še tako naporen, da mu korak ne bi zastal pred čebelnjakom, kjer je ocenil vrvež pred njim in vedenje čebel. Vzgojil je dva mlada čebelarja in s tem je bilo njegovo življenje izpolnjeno. Prejel je tudi odličje

Antona Janše III. stopnje. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Franci Grošelj, NO ČD Litija

IVAN SOVRE
1927–2014

Ivan Sovre je bil eden od ustanovnih članov ČD Trbovlje. Bil je čebelar, ki si mu lahko zaupal, saj

je bil vedno pripravljen pomagati. Bil je tudi mentor številnim zdajšnjim dobrim čebelarjem. V društvu je vedno poskrbel za smeh. Čebelarji, ki so ga poznali, ga ne bodo zlahka pozabili. Prejel je vsa tri odličja Antona Janše – III., II. in I. stopnje. Zdaj njegovo delo pri čebelah nadaljuje njegov sin. Ivan, naj ti bo lahka slovenska gruda.

ČD Trbovlje

DOMINIK REPOLUSK
1920–2014

22. januarja lani smo se poslovili od našega najstarejšega člana Dominika Repoluska. Čebelariti je začel

leta 1962, vse od tedaj pa je imel od pet do deset čebeljih družin. Vse do svoje smrti je bil član ČD Ruše. Dejaven je bil pri različnih društvenih dejavnostih, bil pa je tudi član več odborov in komisij. Še posebej se je izkazal leta 1976 in 1977, ko smo ruški čebelarji gradili paviljon in društveni čebelnjak. Leta 2000, ko je dopolnil 80 let, so v njegovo čast posadili spominsko lipo. Pred petimi leti sta skupaj z zetom postavila nov, ličen in sodoben čebelnjak. Kot najstarejši član ČD Ruše je bil pred leti imenovan tudi za častnega člana društva. Za svoje dejavno delo je prejel številna čebelarska priznanja, tudi odličji Antona Janše III. in II. stopnje, samo dan pred smrtjo pa naj bi na našem rednem letnem

občnem zboru prevzel zlato spominsko značko za več kot 50 let čebelarjenja.

ČD Ruše

FLORJAN ZALETEL - CVETO
1939–2014

Julija 2014 smo se predvorski čebelarji s poslovilnim govorom in društvenim praporom poslovili od našega dolgoletnega člana Florjana Zaletela. Rodil se je 10. maja 1939 v vasi Retnje pri Trziču. Ko si je v Tupaličah pri Preddvoru ustvaril dom in družino, si je postavil tudi čebelnjak, v katerem je imel vedno 10–15 družin. Dejaven je bil tudi v društvu; rad se je udeleževal vseh čebelarskih srečanj in izobraževanj, saj je dobesedno hlepel po čebelarskem znanju.

Florjana so krasile poštenost, delavnost in skromnost. Čebelarji ni zaradi gmotnih koristi, temveč zaradi ljubezni do čebel in narave.

Za vsa svoja prizadevanja v čebelarstvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Kot dobrega in ljubečega človeka ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Fran Lakmayer Preddvor

JOŽEF VRANEŠIČ
1947–2014

Leta 2014 smo se poslovili od našega člana Jožefa Vranešiča iz Tribuč. S čebelarstvom se je začel ukvarjati šele po upokojitvi. Vzorno je skrbel za 30 čebeljih družin. Od začetka čebelarjenja je bil prizadeven član ČD Črnomelj. Dejavno je sodeloval pri delovnih akcijah, ki jih je društvo organiziralo za ureditev čebelarske učne poti v Žuničih, ter pri obnovi in urejanju doma čebelarjev na Selih pri Otovcu. Za čebelarjenje je navdušil tudi druge družinske člane, tako da ti zdaj nadaljujejo njegovo plemenito poslanstvo. Ohranil gabomovtrajnem spominu.

ČD Črnomelj

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME ČEBELARSTVO - TRGOVINA

MATIČNA REŠETKA

TESTNA MREŽA

ČEBELJE POGAČE

SATNICE

SATNIKI

OJAČANA RAZSTOJŠČA

VSE ZA OBNOVO PANJEV

ŽICA ZA ŽIČENJE

PLASTIČNO OBEŠALO

**KUHAMO
STARO
SATJE**

Staro satje in pokrovčke (brez medu in cvetnega prahu) sprejemamo samo v PVC vrečah od 10.11.2014 do 31.03.2015.

**V PETEK
02.01.2015 BO
TRGOVINA ZAPRTA.**

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljične satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kovinska razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarke lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- dvo in tro satne panjičke

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBILENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. **Uredništvo:** Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika: vsak prvi delovni četrtek v mesecu od 13. do 17. ure: 01/729 61 11, cebelarskknjiznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php.

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko čebelarjenja: 01/ 729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka in svetovalka za ekonomiko čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 8000, tiskano: 22. 12. 2014

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52
apis.md@siol.net

APIS M&D[®]

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
Januarja bo trgovina
ob sobotah zaprta.

Trgovina in proizvodnja: Opekarska 16 na Vrhniki

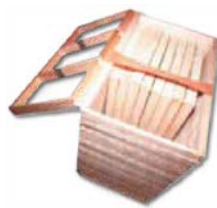
AŽ-PANJ 10-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,95 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT,
LR-STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah do 31. 3. 2015.
- Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,95 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 6,00 EUR/kg. Po poprejšnjem dogovoru je izplačilo mogoče takoj.

GRELNIKI
ZA MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE
250 G RSF – 4,8 EUR
250 G CINKANE – 2,5 EUR

STIMI – 1,10 EUR/KG. PRI NAKUPU
VEČ KOT 100 KG VAM PRIZNAMO
4 % POPUST.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Priznana vzrejalnišče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo prednaročila.
Prodamo večje število čebeljih družin na AŽ-satih. Sprejemamo naročila.